ARBETAREN

ORGAN FÖR SVERGES ARBETARES CENTRALORGANISATION

N:o 17 UPPLAGA A LÖRDAGEN DEN 21 JANUARI 1922 PRIS 15 ÖRE ÅRG. 1

Semestertvisten inom verkstadsindustrien.

Skiljedomsutslaget till arbetarnas förmån.

Den skiljenämnd, som tillsattes enligt verkstadsavtalets par. 6, för att döma i tvist rörande semesterersättning åt arbetare inom den mekaniska verkstadsindustrien, har nu meddelat skiljedom.

Som bekant hade Sv. metallindustriarbetareförbundet med flera fackförbund till skiljenämnden avgörande hänskjutit följande frågor:

1) huruvida arbetare är berättigad att utfå semesterersättning för fyra dagars ordinarie arbetstid även i de fall arbetstiden pr dag eller vecka varit längre eller kortare tid inskränkt,

2) huruvida arbetare, som varit anställd sedan den 1 okt. 1920 till och med den 31 maj 1921, men efter denna tid blivit antingen permitterad eller avskedad, är berättigad till semesterersättning,

3) huruvida arbetare, som varit anställd sedan den 1 okt. 1920 men på grund av att driften vid verkstaden senare varit inställd, arbetslös, men arbetet sedan åter kommit i gång och arbetare i arbete vid tiden 1 juni—31 augusti, är berättigad till semesterersättning,

4) huruvida arbetare, som varit anställd sedan den 1 okt. 1920 till och med den 31 maj 1921, men under denna tid varit permitterad längre eller kortare tid dock icke innehaft annan anställning under tiden, är berättigad till semesterersättning,

5) huruvida arbetare, som varit anställd sedan den 1 okt. 1920 och blivit avskedad under [illegible] återtagits i arbete under tiden 1 juni—31 augusti, är berättigad till semesterersättning,

6) huruvida arbetare, som varit anställd sedan den 1 okt. 1920, men blivit under maj månad 1921 avskedad under omständigheter, som visa hän på att arbetsgivaren genom avsked före den 1 juni sökt undgå semesterersättningskrav, är berättigad till semesterersättning,

7) huruvida sjukdom eller värnplikt utgör anledning för bortfallande av semester eller semesterersättning, och

8) huruvida strejk eller lockout utgör anledning för bortfallande av semester eller semesterersättning.

Skiljenämnden har i de till densamma hänskjutna tvistepunkterna meddelat följande tolkning av semesterbestämmelsen:

1) semesterersättning, där sådan tillkommer arbetare, skall, för den händelse arbetstiden på grund av arbetsbrist varit pr dag eller vecka längre eller kortare tid inskränkt, beräknas efter den genomsnittliga arbetstid pr dag arbetaren under tiden från och med den 1 okt. 1920 till semesterrättens inträdande arbetat hos arbetsgivarna.

Punkt två besvarar nämnden jakande, punkt tre besvaras sålunda:

Har vid verkstad driften under någon del av samma tid varit inställd, är arbetare, som varit anställd sedan den 1 okt. 1920 och efter driftens återupptagande ånyo kommit i arbete, berättigad till semesterersättning, därest han vid driftens inställande icke blivit avskedad utan endast permitterad i avbidan på arbetets återupptagande.

Punkt fyra besvaras jakande, men punkt fem däremot nekande, punkt sex besvaras jakande, såvida arbetaren blivit avskedad under de sista dagarna i maj 1921. Punkt 7 besvaras med att sjukdom och värnplikt icke få utgöra hinder för semesterersättning, och icke heller de i punkt 8 berörda anledningarna få utgöra hinder för semesterersättningens utfående.

I fråga om frånvaro från arbete efter meddelad permittering ävensom under värnpliktstjänstgöring, strejk och lockout skall vid semesterersättningens beräknande tillämpas den beträffande arbetstidens inskränkning ovan angivna grund.

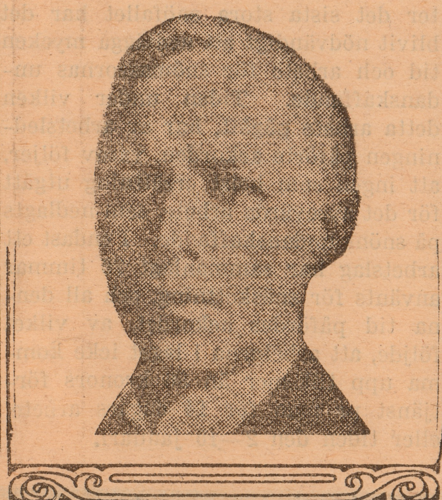
Arbetsgivarerepresentanterna, hrr Erik Aug. Forsberg och B. O. Ekman, ha anmält reservation mot skiljenämndens beslut.

Hrr Johan-Olov Johansson och Carl Fröjd ha även ledes reserverat sig i en del punkter.

Ordförande i skiljenämnden har varit rådman F. A. Lind.

Producenternas övertagande av produktionen.

Ett samtal med lektor Wigforss om möjligheten av idéns genomförande i byggnadsindustrin.

Ernst Wigforss.

Arbetaren uppsökte i går lektor E. Wigforss, som är medlem av den kommitté, landsorganisationen för en tid tillbaka sände till England för att studera gillesocialismen inom byggnadsindustrien. Och varmt intresserad som lektorn är för denna sakens förverkligande också på svensk botten, ställde han strax tillmötesskommande sina erfarenhetsrön till våra läsares disposition.

— Vad tror lektor Wigforss om möjligheterna för en svensk byggnadsverksamhet i stil med den engelska gillesocialismen, frågade vi, rakt på sak.

— Det kan en utomstående egentligen icke säga något om. Det hela beror på vad organisationerna, vad arbetarna själva vilja. De ensamma ha alla möjligheter i sitt land.

— Kommer den kommitté, som studerade de engelska förhållandena att framkomma med något positivt förslag i denna fråga?

— Den redogörelse, vi hålla på att utarbeta, blir närmast ett referat av, vad vi ha sett. Något bestämt förslag kommer den knappast att konkludera. Något bestämt uttalande härom kan jag dock icke giva på sakens nuvarande ståndpunkt.

— Och när kunna vi vänta den?

— När vi kunna få tid att göra den färdig. Men vi ha så mycket att göra...

— Hur tänker man sig den ekonomiska frågan löst hos oss?

— Det har jag ingen speciell föreställning om. Den kan säkert lösas på många olika sätt. I England har man gått den vägen, att man har byggt direkt för kommunerna. Dessa har så betalt veckovis. Men jag ser av de sista berättelserna därifrån att byggnadsindustriarbetarna söka få ett lån på 150,000 pund av de andra fackföreningarna (2 1/4 miljon svenska kronor) till 3 1/2 procents ränta. Med detta driftskapital skulle de kunna igångsätta ganska avsevärda byggnadsföretag.

— De fortsätta väl i alla fall att bygga för kommunerna?

— Naturligtvis. Men regeringen har börjat inskränka den kommunala byggnadsverksamheten, som till största delen baserats på statsbidrag. Och för att kunna utsträcka sin verksamhet redan nu, vilja byggnadsarbetarna gå över till att bygga för privata. Då behöva de kapital. De privata betala nämligen icke ut veckovis, så som det offentliga gjort.

— Skulle icke en institution som kooperationen kunna arbeta samman med byggnadsarbetarna, åtminstone överlåta byggnadsgillena de nybyggen, som de kooperativa företagen själva behöva?

— Nog borde de det. Men i England ha Kooperativa förbundet ett eget byggnadsdepartement som sköter om dess byggnadsverksamhet. Kooperatörerna äro vanligtvis rädda för, att det skall uppstå ett producentmonopol, arbetaremonopol, och de ha en mycket skarp blick för våra byggnadsarbetares svaga sidor.

— Och privata pengar?

— Privata lån kommer de nog icke att få i första hand. Men, om kapitalfrågan än är en svårighet, löser man den nog ändå, om det finns tillräcklig energi och organisationsförmåga bland arbetarna själva.

— Vad menar lektorn om Axel Karlssons förslag, att utbilda arbetslösa i andra fack till byggnadsarbetare för att senare genom gillesocialistisk byggnadsverksamhet skaffa arbete med hjälp av offentlig kredit.

— Först gäller det ju att få i gång arbete för de arbetslösa byggnadsarbetarna själva. Och det äro många också utanför arbetarerörelsen som menar, att om man bara fick i gång byggnadsverksamheten skulle det avhjälpa mycket av arbetslösheten inom de andra facken också. Då kom en hel rad andra industrier i gång, exempelvis tegelindustrien, träindustrien o. s. v., o. s. v. Köpkraften skulle stiga och hyrorna sjunka.

— Ni finner alltså inga oöverstigliga svårigheter i vägen för idéns praktiserande här i Stockholm.

— Varför mera i Stockholm än t. ex. i Göteborg. Där äro 50—60—70 man i arbete genom byggnadsgillen. Där är det dock icke fackföreningarna men enskilda som sammanslutit sig och skaffat pengarna själva. Var och en av dem ha genomsnittligt satsat 1,500 kronor i företaget.

— Hur omfattande är egentligen den gillesocialistiska byggnadsverksamheten i England?

— Där finns åtminstone 5,000 arbetare i gång. Praktiskt taget är det det mest [illegible] nas egen demokratiska organisering av produktionen som hittills gjorts. Utsikterna äro också mycket lovande. Det kunna de också vara här i Sverige. Allt beror på byggnadsarbetarna själva. Den enda fienden är byggnadsarbetarnas slöhet. Utan dem kan ingenting göras, med dem kan man göra vad som helst.

— Vilket blir det första problemet som måste lösas?

— Förhållandet mellan arbetareorganisationerna inbördes. Vi måste komma dithän i Sverge, som redan är förhållandet i England, att inom gillena äro alla politiska motsättningar fullständigt bortblästa. När arbetarna bli sina egna arbetsgivare, faller frågan om taktik och dylikt bort av sig själv. — Men arbetarna borde skynda på. Vid förhandlingarna om ny tariff i byggnadsfacket kan det ha en stor betydelse för dem att kunna påpeka, att de redan vidtagit förberedande steg i gillesocialistisk riktning. — Det äro förövrigt så många byggnadsarbetare som äro socialister, och skola de komma någon väg med socialism i sitt eget yrke, så ha de icke mycket annat att välja på.

— Lektorn menar alltså, att byggnadsarbetarna inget har att förlora men allt att vinna vid att ta itu med saken fortast möjligt.

— Absolut. Och jag vill gärna i detta sammanhang peka på en stor fördel som för de engelska arbetarna har haft avgörande betydelse vid deras ställningstagande till frågan. Genom gillesocialistisk byggnadsverksamhet kunna de skaffa sig stadigt arbete, icke endast säsongarbete. Och även om de genom sina gillen icke alltid kunna driva lönerna så högt upp, som det periodvis varit fallet under de privata arbetsköparna, tjäna de ju i stort sett mycket mera ändå, när de ha bra betalt arbete hela året.

— Själva principen är så enkel, slutade hr Wigforss med övertygelse. Det gäller bara för organisationerna att sätta sig in i frågan och ta fast. Icke endast diskutera den, men handla. Intresset här i landet har visat sig vara mycket stort, när det gällt föredrag om saken. Nu är handlingens timma inne.

Ottar.

Influensan kräver flera dödsoffer.

Ett dödsfall i influensa har på fredagen inträffat vid Dalregementet, där en 20-årig korpral F. Westman avlidit i sjukdomen. Antalet fall vid regementet är nu 171.

Influensaepidemien krävde på torsdagen sitt första dödsoffer vid Kalmar regemente, i det en värnpliktig avled i lunginflammation som svit av influensan.

Bråket om Stockholms spårvägstaxor.

Överståthållareämbetets resolution i frågan överklagas.

Kamrer J. W. Wahlström, som den 2 sistlidne december hos överståthållareämbetet besvärade sig över stadsfullmäktiges beslut i november rörande ny taxa m. m. vid spårvägarna, anför nu besvär hos k. m:t över att överståthållareämbetet i resolution av den 22 dec. fastställt den nya taxan utan att hänsyn tagits till vad stadsfullmäktige beslutat tillstyrka. Ö. Ä. hade ansett, att stadsfullmäktigebeslutet rörande taxan å en del förortslinjer inom nuvarande stadsområdet icke vilade på fullt rättvis grund. Klaganden framhåller, att innan stadsfullmäktige i sedvanlig ordning avgivit sitt yttrande över de anförda besvären, och utan att stadsfullmäktiges överklagade beslut blivit i laga ordning upphävt, Ö. Ä. i realiteten upphävt vad stadsfullmäktige för kommunens räkning beslutat rörande en kommunal angelägenhet.

Då med hänsyn till stadsfullmäktiges behandling av frågan om rabattbiljetter den kommunala spårvägsstyrelsen möjligen kan inskränka Ö. Ä:s beslut att gälla endast vissa i resolutionen icke särskilt angivna linjer och inga skäl anförts för ställandet av trafikanterna vid Södra förstadsbanan samt Värta- och Hagalinjerna i en sämre ställning än befolkningen i Enskede och Bromma, vilka samhällen enligt Ö. Ä. skulle erhålla rabattförmåner, anser klaganden synnerligen befogat, att stadsfullmäktige må beredas tillfälle yttra sig och besluta ifråga om resolutionens tillämpning enligt dess obestridliga lydelse.

Klaganden hemställer alltså, att ifrågavarande beslut och resolution måtte återförvisas till överståthållareämbetet för [illegible] behandling, sedan [illegible] stadsfullmäktige avgivit yttrande eller fattat nytt beslut rörande såväl sitt tidigare beslut som besvären.

Arbetslösa tobaksarbetare skola uppvakta regeringen.

Gäller de arbetare, som ej innehaft anställning vid Monopolet.

Svenska tobaksindustriarbetareförbundet hade på fredagen anordnat ett möte i Södra Folkets hus med arbetslösa såväl manliga som kvinnliga tobaksarbetare, vilka ej varit anställda inom tobaksmonopolet, i och för dryftande av frågan om statsunderstödet. Mötet beslöt att genom en deputation, vilken i nästa vecka skulle uppvakta social- och finansministrarna, framhålla nödvändigheten av en förhöjning av det årliga understöd, som av staten lämnas dessa arbetslösa tobaksarbetare. Denna förhöjning skulle uppgå till minst 50 proc., vadan alltså understöden pr år för män skulle utgå med 500 kr., för kvinnor med 600 kr. och för man och hustru med 1,050 kr.

Avtalsförhandlingarnas läge.

En kort resumé.

Den absolut övervägande delen av de arbetare, som över huvud ha sysselsättning, arbeta nu utan avtal, De fack, som ha uppgörelse om nya rikskollektivavtal, äro: sko-, bokbinderi-, garveri- samt litografiska och kemigrafiska arbetare.

Förutom dessa ha så en del avtal av lokal karaktär träffats inom skilda industrier och verksamhetsområden. Tillsamman torde emellertid de sedan nyåret träffade lokala uppgörelserna ej beröra mer än några tusen arbetare.

Sedan ha ju en del yrken ännu gällande gamla avtal, t. ex. byggnadsarbetarna, vars avtal utlöper den 1 april och de grafiska arbetarna, vars avtal utlöper 1 juli och vars avtalsfrågor sålunda t. v. ej äro aktuella.

Utan avtal har sedan lång tid tillbaka arbetet fortgått vid järnbruken — ett års tid — och inom möbelindustrien — sedan ett halvår.

Avbrutna, men ånyo upptagna förhandlingar äro att anteckna inom verkstads-, pappers- och pappersmasse-, textil- och byggnadsämnesindustrien. Till denna grupp får man väl även räkna rörledningsarbetarna, som dock för innevarande månad ha ett provisoriskt avtal.

Inom övriga branscher torde riksavtalsförhandlingarna f. n. vila. Strejker av partiell karaktär äro att anteckna inom alla branscher, under det arbetsgivarna blott sparsamt använt lockoutklubban. Men de ha ju heller inte därtill haft synnerlig anledning.

Intressant föredrag om de engelska byggnadsgillena.

Gillessocialismen: kompromiss mellan statssocialism och syndikalism — anser red. Sigfr. Hansson.

Sigfrid Hansson.

Stockholms byggnadsingenjörsförening sammanträdde på fredagsaftonen på hotell Kronprinsen. Därvid höll riksdagsmannen red. Sigfrid Hansson ett föredrag om de s. k. byggnadsgillena i England.

Tal. lämnade inledningsvis en kort redogörelse för de gillessocialistiska grundsatser, enligt vilka [illegible] samhället [illegible] karakteriserade gillesocialismen som resultatet av en kompromiss mellan statssocialism och syndikalism. Staten skall, enligt det gillessocialistiska programmet, äga produktionsmedlen såsom samhällets representant; gillena skola förvalta dem likaledes som samhällets representanter.

I England har denna nya socialism börjat att praktiskt tillämpas inom byggnadsindustrien. Detta har skett i anslutning till regeringens bekanta, mycket omfattande bostadsbyggnadsprogram. Bostadsnöden krävde, så snart det engelska samhället åter började anpassa sig efter fredliga förhållanden, stora ekonomiska uppoffringar från det allmännas sida.

Detta aktualiserade frågan om skapandet av produktionsformer som garanterade lägsta möjliga produktionskostnader. Arbetarna hävdade gent emot arbetsgivarintresset, att en väsentlig princip för förbilligandet av produktionskostnaderna vore

att skjuta undan mellanhanden

och beskära varje möjlighet för enskilda att profitera. Arbetarna föreslogo i detta syfte organisering av byggnadsgillena med uppdrag att för kommunernas räkning bygga bostadshus till självkostnadspris. I början av år 1920 bildades i Manchester det första byggnadsgillet och detta följdes omedelbart av liknande företag här och var i landet. Under loppet av några få månader bildades icke mindre än 160 gillen. En del av dessa lyckades rätt snart erhålla arbeten. I fjol sommar hade gillena i Manchesterdistriktet avslutat kontrakt med ett 30-tal kommuner om bostadshus till det aktningsvärda beloppet av 17,000,000 kr., avseende 1,500 bostadslägenheter om 3 à 4 rum och kök. Det arbetareantal dessa byggnadsgillen inom Manchesterdistriktet vid denna tidpunkt sysselsatte uppgick till c:a 4,000. Londondistriktet torde ha nått en nästan lika stor praktisk verksamhet.

Gillena äro fotade på fackföreningarna.

De kunna betecknas som fackföreningsorgan. De skapas på så sätt, att fackföreningarna inom byggnadsindustrien gemensamt utse lokala gilleskommittéer, bestående av en representant från varje lokal fackförening.

Valen av representanter ske genom allmän omröstning inom fackföreningarna. Gilleskommittéerna organisera i sin tur distriktsråd, vilka övervaka och leda verksamheten inom vissa geografiskt avgränsade områden och kontraktera de större arbeten, som de lokala kommittéerna ha svårt att åtaga sig. Dessa distriktsråd garantera den praktiska gillessocialistiska verksamheten, den nödvändiga sakkunskapen genom [illegible] anställda arkitekter, [illegible] som etc. De äro organiserade i [illegible] departement, ett som handhar de rent tekniska angelägenheterna, ett som uppgörande av ritningar etc., ett med uppdrag att sörja för materialinköp och verkställa kostnadsberäkningar, skaffa arbete åt de lokala gillena, ordna med kreditfrågor; vidare ett som handhar förvaltningen. Ur distriktsråden framgår landsrådet på så sätt att varje distriktsråd utser en representant till en hela landet omfattande gillekongress, som sammanträder varje år för att dryfta de stora gemensamma angelägenheterna av principiell betydelse. Inom såväl de lokala gilleskommittéerna som inom distriktsråden och landsrådet ha platser reserverats för representanter för inom byggnadsindustrien sysselsatt teknisk personal, förvaltningspersonal o. s. v. Dessa representanter skola utses av vederbörande personalgruppers organisationer. I London har en arkitektorganisation redan inlett samarbete med därvarande byggnadsgille.

En synnerligen svårlöst fråga har givetvis kapital- och kreditfrågan varit. Gillena ha lyckats intressera det stora kapitalstarka kooperativa förbundets bank för sin sak. Vidare ha arbetarna själva sökt bidraga till kapitalbildning genom teckning av andelar. Gillena ha också sökt intressera de stora fackförbunden inom byggnadsbranschen för att bistå gillena med lånemedel och bidraga till kapitalfrågans lösning efter stora linjer. Slutligen ha arbetarna inom fackförbunden debatterat ett förslag om en uttaxering av 1 shilling per vecka och medlem till gillenas kapitalfond. Denna uttaxering skulle ge c:a 100,000 pund sterling per år.

Gillena uppträda som entreprenörer

i konkurrens med de privata. De begära inget företräde, endast att bli jämställda. Deras program är att erövra och socialisera marknaden medelst gott och billigt arbete. De synas ha förutsättningar att lyckas. Kostnaderna för produktion av bostäder ha avsevärt nedbringats t. o. m. under deras egna kalkyler. I nio fall av tio ha gillenas anbud varit lägre än de privata entreprenörernas. De ha besparat det allmänna många miljoner. Gillenas överlägsenhet i konkurrensen har möjliggjorts genom att de avstått från all profit. De ha vädjat till arbetarnas bästa instinkter och

(Forts. på sid. 4).

FACKFÖRENINGSVÄRLDEN

Avtalsuppgörelse vid Kronans spisbrödsfabrik. Uppgörelse om nytt avtal, att gälla till den 31 augusti i år, träffades på fredagen vid spisbrödsfabriken Kronan i Sundbyberg. Uppgörelsen föregicks av strejkunge, som emellertid bilades samma dag.

Det gamla avtalet utlöpte den 1 sept. och något nytt avtal kom icke till stånd. Direktör Barthel Kock meddelade emellertid arbetarna, att de gamla lönerna skulle få utgå till årets slut. I början av denna månad upptogs förhandlingar varvid dir. Kock begärde 10 proc. lönereducering. Arbetarna godtogo icke detta förslag, varför ingen uppgörelse kom till stånd. Vid underhandlingarnas upptagande på fredagen ville hr Kock ha lönerna reducerade med 20 proc.

Arbetarna nedlade då arbetet, vilket hade till följd att direktör Kock återtog sitt förslag och föll tillbaka på sitt ursprungliga förslag om 10 proc. reducering. Detta förslag godtogs av arbetarna, varpå arbetet omedelbart upptogs. I Avtalet stipulerades dock, att om vid någon spisbrödsfabrik i Stockholm under avtalstiden träffas avtal med lägre löner, så skall även Kronan ha rätt att tillämpa desamma. Detta torde dock icke vara att befara.

Arbetslöshetskommissionen o. elektrikerstrejken. Statens arbetslöshetskommission har på fredagen behandlat de av arbetslöshetskommittéerna i Stockholm och Göteborg gjorda framställningarna ifråga om de arbetslösas ställning vid strejkerna inom elektrikerfacket. Kommissionen har därvid remitterat handlingarna till förlikningsmannen A. Cederborg.

Nya förhandlingar inom textilbranschen. Nya förhandlingar komma att upptagas om riksavtal inom textilindustrien. På [illegible] nämligen Sverges textilindustriförbund och Svenska textilarbetareförbundet beslutat upptaga förhandlingar och till opartisk ordförande utsett direktör Allan Cederborg. Förhandlingarna taga sin början på textilindustriförbundets lokal lördag kl. 1.

Förhandlingarna för verkstadsindustrien uppskjutes. Vi meddelade i går, att förlikningssammanträde i verkstadsindustrien skulle hållas den 24 dennes. Emellertid har sammanträdet framflyttats — antagligen på grund av arbetsgivaregeneralens bortresa — till den 7 februari kl. 1 em.

Uppgörelse vid Hälleforsbolagen. Skogsarbetarekonflikten i Hällefors, Sävsnäs, Gravendal o. Elvestorp, samtliga platser sorterande under Hälleforsbolagets förvaltning, har nu enligt vad Ö. K. erfarit bilagts. Båda parterna ha antagit det av förlikningsmannen A. Wijkman framlagda medlingsförslaget. Avtalet gäller tills vidare med 14 dagars uppsägning och berör omkring 1,000 arbetare.

Definitiv uppgörelse hos Kjellgrens bageri i Örebro. Under gårdagen träffades slutgiltig uppgörelse i konflikten vid Kjellgrens bageri i Örebro. Arbetet skall pågå full tid och ej endast några timmar på förmiddagen, som arbetsgivarens förra krav innebar. Permitteringen skall ävenledes ordnas med hänsyn till denna indelning. Inga avskedanden få ske under de närmaste två månaderna.

INTERNATIONELLT

Washington uttalar förhoppningar om Kina.

Makterna vilja titta i varandras hemliga handelsfördrag.

WASHINGTON, torsdag. (T. T. från Reuter.)

Japanerna ha gått in på att till kineserna överlämna de båda trådlösa stationerna i Kiautsjauterritoriet mot tillbörlig vedergällning, sedan de japanska trupperna dragit sig tillbaka.

Konferensens kommitté för östasiatiska frågor har antagit en resolution, vari uttryckes förhoppningen att den framtida utvecklingen av det kinesiska järnvägsväsendet skall sätta Kina i stånd att konsolidera samtliga järnvägar i ett enda system under kinesisk kontroll med, om så erfordras, finansiell och teknisk medverkan från utlandet. I resolutionen framhäves även att makterna motsätta sig, att man på de kinesiska järnvägarna gör någon åtskillnad med anledning av passagerares eller fraktavsändares nationalitet. I händelse sådan åtskillnad likväl göres, skall saken hänskjutas till en internationell kommitté.

Kommittén för östasiatiska frågor behandlade på torsdagen de f. n. existerande kinesiska överenskommelserna. Försöksvis antogs ett förslag, att alla vid konferensen representerade nationer skulle för kommittén framlägga förteckningar på alla sina hemliga eller offentliga fördrag och överenskommelser, som beröra Kina. Den definitiva omröstningen härom väntas i morgon fredag. De kinesiska ombuden meddelade, att Kina vore redo att framlägga alla sina hemliga och offentliga fördrag.

De republikanska senatorerna ha på ett sammanträde godkänt fonderingslagen rörande de allierades skulder och dessutom resolverat, att räntan på ifrågavarande obligationer icke bör understiga 4 3/4 proc.

Den engelska pressen är onådig mot Poincare.

Han ger inget hopp om Europas återuppbyggande.

LONDON, fredag. (TT. Radio.)

Ehuru en del passager i Poincarés förklaring hälsas med gillande av de engelska tidningarna, mottages det, såsom helhet betraktat, med uttryck av besvikelse. Daily Chronicle upptäcker i talet vissa anmärkningar, rörande vilka en engelsk läsare otvivelaktigt torde hysa betänkligheter och Daily Express finner orsak till oro i Poincarés antydan, att han kommer att fasthålla vid straffåtgärderna och jämväl, om så befinnes nödvändigt, pålägga nya. Daily News gör icke talet till föremål för någon ledande artikel, men i tidningens referat över förhandlingarna i franska kammaren hänvisas med besvikelse till den passus, som behandlar straffbestämmelserna, såsom utgörande en klav till hela förklaringen. Manchester Guardians Pariskorrespondent skriver, att talet icke innehåller något, som kan inge hopp om Europas återuppbyggande. Vi kunna icke säga, skriver Times, huruvida franska folket i denna av faror och motigheter uppfyllda värld föredrager att stå fast på en grundval av trångbröstad nationalism eller huruvida det börjar inse nödvändigheten av en mera vittomfattande sammanslutning mellan folken.

Nytt fördrag avslutas med Ryssland.

[illegible] överenskommelser.

MOSKWA, onsdag. (Rosta.)

Allryska centrala exekutivkommittén har ratificerat den allmänna provisoriska överenskommelsen samt tilläggsöverenskommelsen om utväxling av krigsfångar mellan republikerna Ryssland och Ukrajna å ena sidan samt Österrike å den andra sidan.

Den 2 dennes undertecknades av Frundzo och turkiske folkkommissarien Jussuf Kemal ett ukrainskt-turkiskt fördrag. Den ukrainsk-turkiska konferensen framkallade stort intresse bland det turkiska folket. Konferensens arbete fortskred snabbt och utan svårigheter eller misshälligheter. Inom närmaste tiden kommer en turkisk konsul för Ukraina att utnämnas. Turkiet ämnar upprätta intim ekonomisk och kulturell alians med Ukraina.

Rumäniens nya herrar.

Bratianu konseljpresident.

BUKAREST, torsdag. (TT. från Havas.)

Den nya regeringen har konstituerats med Bratianu som konseljpresident och krigsminister samt Duca som utrikesminister.

Parlamentet kommer att upplösas.

Arbetarna vill icke bli aktieägare.

BERLIN, fredag. (TT.)

Freiheit meddelar, att driftrådet vid Kruppverken beslutit avråda arbetarna från att samtycka till bolagets planer på att göra arbetarna till aktieägare i företaget.

Flyr befolkningen från Fjärrkarelen?

HÄLSINGFORS, fredag. (TT.)

Befolkningen i de delar av Fjärrkarelen, som erövrats av bolsjevikerna, ha lämnat hemorten och flytt till Finland. I en större by har sålunda kvarblivit endast en sexttioårig gumma.

En mördande fabriksexplosion.

BROCKTON (Massachusetts), torsdag. (TT. från Reuter.)

En svår explosion har ägt rum i Elliots skofabrik, medan ett hundratal arbetare befunno sig i fabriken. På den första explosionen följde flera andra, varigenom brandkårens arbete hindrades. Antalet eventuellt omkomna är ännu icke känt.

Arbetslösheten i England växer.

LONDON, torsdag. (TT. fr. Reuter.)

Antalet inregistrerade arbetslösa i Storbritannien uppgick den 10 d:s till 1,933,450 mot 1,885,743 den 30 december. Arbetslösheten har därmed nära nog fått samma utsträckning som i juni förra året, då det hittills största antalet uppnåddes med 2,177,899 arbetslösa.

Ingen syndikalist bör glömma att tidningen Arbetaren är vår främsta agitator. Därför måste alla verkliga syndikalister göra allt för att skaffa prenumeranter på Arbetaren.

Arbetstiden i Tyskland.

I genomsnitt 48 timmar.

Den i Tyskland normala arbetstiden per vecka utgör 48 timmar, men inom vissa industrier har denna tid minskats med 1 ½ à 3 timmar genom kollektivavtal. På grund av att en del industribranscher äro överhopade av order, utföras i dessa 5 à 10 timmars övertidsarbete per vecka. Tillstånd till övertidsarbete är mycket lätt att utverka i Tyskland.

Förhållandena vid vägbygget Sandviken—Årsunda.

Brutal och obalanserad arbetsledning.

Det klander, som riktats mot Norrlands statsarbeten från arbetarna och även från andra håll, visar sig befogat i alldeles särskild utsträckning vad beträffar den avdelning av institutionen, som leder anläggningen av vägen Sandviken—Årsunda.

Arbetaren är här i tillfälle att anföra ett utdrag ur ifrågavarande arbetslednings meritlista, som till vissa delar kan ge en föreställning om hur dessa herrar bära sig åt mot arbetarna.

Herrarna ifråga brister i betänklig grad mot vanlig hyfsning på gatorna och i uppträdandet mot andra människor, och vi säga inte för mycket då vi påstå, att Norlands statsarbeten begått ett grundligt misstag genom att upphöja dem i ledarställning.

Arbetarna få betala snöfallet.

För att kunna fullfölja arbetet efter det sista stora snöfallet har det blivit nödvändigt att nedlägga mycken tid och arbete för snömassornas undanskaffande. Tiden under vilken detta arbete pågått, har av arbetsledningen påförts ackorden, varav följer, att ingen som helst ersättning utgått för det avsevärda arbete, som nedlagts på snöns undanskaffande. I endast ett arbetslag har sammanlagt 76 timmar använts för snöskottning, och all denna tid påfördes ackordet, av vilket följde, att arbetarna i laget icke komma upp till mer än 36 kronors förtjänst pr man för 14 dagars arbete, eller tiden den 2—15 januari.

En brysk och grov ton mot arbetarna.

Den långa och genom det stora snöfallet besvärliga vägen till och från arbetet har givit arbetarna anledning att begära ettdera att vägsträckan plogades tidigt på morgnarna eller också att en ersättning lämnades dem för tiden, som de arbeta sig fram genom drivorna. Nu är att lägga märke till att herrarna, till vilka framställningen gjorts, anlita skjuts, vilken debiteras [illegible]ds statsarbeten. Men till svar på arbetarnas framställning ha de endast grova tillmälen. "Vill ni inte skaffa er hit själva, få ni göra bäst fan ni gitter. Inte äro vi skyldiga hålla er väg. Ni få väl ligga hemma, om ni ha råd med det."

Dylika "artigheter" från folk, som ha åtskilligt att lära, innan de komma ens till genomsnittsnivån vad folkvett beträffar, måste arbetarna åtnöja sig med för att få äran att behålla förmånen av att släpa med tungt arbete för 36 öre i timman.

Dagen före julafton skulle arbetarnas avlöning utbetalas genom arbetsledningens kontor vid "Hedgrind". Anlända fingo de besked om att återkomma 5 timmar senare. En av arbetarna bad då enträget å kamraternas vägnar att de måtte erhålla avlöningen tidigare, därför att det eljest skulle bli omöjligt att kunna göra nödiga uppköp medan affärerna voro öppna.

Ingenjör Johan Larsson, till vilken begäran riktades, avsnäste med ett: "Det gör vi hur f-n vi vill med, och det måste ni finna er i!" En ny framställning till schaktmästaren bevekte emellertid för en gångs skull denne, så att ing. Larsson på hans order måste bekväma sig med att utbetala avlöningen.

Brutna löften försvaras med revolvern i fickan.

Vid avlöningstillfället i onsdags denna vecka erhöllo de arbetare, som genom det sista snöfallet blivit hemskickade, besked om att deras avlöning skulle utbetalas kl. 5 e. m. Anlända vid denna tid meddelades de, att endast hälften av styrkan skulle erhålla avlöning på vanligt ställe och att den andra hälften skulle gå till "Götes barack" och hämta sin avlöning där. Denna senare grupp väntade i lugn och ro i två timmars tid på det anvisade stället, men då ännu kl. 7 ingen visat sig för att utbetala likviden, sändes en av arbetarna av kamraterna till kontoret för att fråga sig för om hur saken skulle ordnas. Denne fick besked om att likviden skulle utbetalas efter tjugo minuter. Kl. åtta hade emellertid ännu ingen visat sig för att utbetala likviden. Arbetarna gingo då samtliga upp till kontoret, men funno detta stängt. Efter 10 minuters ringande visade sig en tjänsteflicka i dörren och upplyste att hon fått order av herrarna att ingen finge komma in. Men arbetarna fortsatte att ringa, och om en stund kom schaktmästaren ut och undrade vad de ville. Arbetarna framförde sitt ärende, men fingo till svar en snäsa om att "inte ett dj-la öre skulle utbetalas förrän kl. 8 på morgonen" påföljande dag. På framställd begäran att icke behöva gå den långa vägen en gång till, gav han till svar att avlöningen skulle utbetalas om en liten stund.

Denna lilla stund varade från kl. 8 till en kvart över 9 på kvällen. Då först kommo herrarna tågande ned till arbetarna. I täten gick förrådsförvaltare Andersson (en enligt ryktet f. d. fånggevaldiger). I hans högra rockficka sågo arbetarna en *revolverkolv* sticka upp. Och först vid 10-tiden hade arbetarna fått utkvitterat sin lön.

Ohyfsad framfart på gatorna i samhället.

På måndagskvällen vid 9-tiden lastade herrarna från Norrlands statsarbeten sina stofthyddor i en släde utanför järnvägshotellet i Sandviken, tydligen efter intagandet av åtskilliga förfriskningar. Skjutsen satte av efter stationsgatan och vid postkontoret körde den förbi två flickor. En av herrarna högg i förbifarten tag i en av dessa och släpade henne med efter släden under sällskapets tillrop om att hon skulle få följa med dem till "Hedgrind" (deras bostäder) — och allt under det flickan bad att få slippa lös. Efter att ha släpat henne med efter gatan några meter funno de dock för gott att släppa henne.

Med allt detta för ögonen, vilket ändock är en bråkdel av den meritlista, denna arbetsledning redan hunnit med, kunna vi slå fast, att det rykte Norrlands statsarbeten fått bland arbetarna, inte på minsta sätt är överdrivet, utan snarare tvärtom.

Telning.

Rysslands växande kapitalism.

245 företag utarrenderade i Moskwa.

Den 1 januari 1922 hade 245 företag utarrenderats i Moskwa. Därav voro 135 livsmedelsfabriker, 40 mekaniska verkstäder och 23 textilfabriker.

Till Jekaterinburg har anlänt en kommission av amerikanare i samband med underhandlingarna om utlämnande av koncession å Nadjesjdinska verken. Man väntar från Amerika verktyg, nödvändiga för verkens utrustning.

Högsta folkhushållningsrådets presidium har bekräftat beslutet om en elektrisk trust, som skulle omfatta den elektriska stationen i Moskwa och en serie elektriska stationer i distrikten.

Allryska centrala exekutivkommitténs presidium har beslutat att till arbetarna vid gummifabriken Tregolnik utdela orden "Röda fanan" för ett förtjänstfullt arbete.

I Kiev har inrättats en sockerindustribank med ett aktiekapital om 12 miljoner guldrubel. Banken kommer att ha filialer i Moskwa, Charkov, Kursk m. fl. städer.

Krigsriskernas svenska offer.

Marinförvaltningen, kommerskollegium och riksförsäkringsanstalten ha på fredagen till regeringen avgivit förslag till förordning angående ersättning åt personal, som under tjänstgöring eller eljest drabbats av olycksfall, uppkomna i följd av krigsförhållanden, samt åt deras efterlevande.

Sedan ämbetsverken rekapitulerat de olika sätt, på vilka under krigsåren ersättning utbetalades, övergå de till behandling av frågan, huruvida högre understöd än hittills skall kunna beredas personer, som under i riksdagsskrivelse givna förutsättningar drabbats av olycksfall, eller deras efterlevande. Starka skäl tala sålunda för, anse ämbetsverken, att ovannämnde personer få sin framtid ekonomiskt tryggad. Enligt [illegible] 1921 [illegible] menade skulle bestämmelserna i [illegible] års olycksfallsförsäkringslag böra läggas till grund för utarbetandet av det nu ifrågasatta förslaget. Detta skulle omfatta "de personer, vilka under tjänstgöring eller eljest av intresse för allmänt väl drabbats av olyckor, uppkomna i följd av krigsförhållandena, eller deras efterlevande".

I förslaget bör inrymmas ett stadgande att ersättning under vissa omständigheter skall kunna utgå även till utländska undersåtar, i varje sådant fall dock lämpligen efter regeringens prövning. Resultatet av en kostnadsberäkning för invalider och efterlevande änkor och barn visar, att antalet ersättningsfall under åren 1914—1920 uppgår till sammanlagt 886 med ett däremot svarande kapitalvärde av 775,000 kr. Av riksdagen skulle under sådana förhållanden behöva äskas ett anslag av omkring 155,000 kr. Kapitalvärdet av alla framtida ersättningar vid 1922 års början skulle uppgå till sammanlagt omkring 1,250,000 kr.

ARBETAREN
Redaktör:
FRANS SEVERIN.
Redaktion och Expedition:
LÄSTMAKAREGATAN 29
(vid Oxtorget)
Postadress:
Box 399, Stockholm 1.
Telegramadr.:
ARBETAREN.
REDAKTIONEN:
Redaktörens mottagningstid kl. 3—4 em.
Allm. tel. Norr 186 34, Rikstelefon 126 43.
Redaktionssekreterarens mottagningstid kl. 12—2 och 6—7 em.
Allm. tel. Norr 186 34, Rikstelefon 126 45.
Notisavd. öppen fr. kl. 10 fm. till 2 natten.
Allm. tel. Norr 186 34, Rikstelefon 126 43.
Redaktionen stängd lördagar.
EXPEDITIONEN:
Öppen från kl. 9 fm. till kl. 6 em.
Lördagar stänges Expeditionen kl. 4 em.
Allm. tel. Norr 189 48, Rikstelefon 126 23.
FAKTORN:
Allm. telefon Norr 185 92.
Tryckeri-A.-B. Federativ, Stockholm, 1922.

Stockholm den 21 jan.

Kristidsransonering och socialism.

Med utgångspunkt från revisorernas anmärkningar mot Stockholms stads livsmedelsnämnd finner sig Stockholms Dagblad böra sjunga den gamla litanian om krigstidens kommissionsväsende såsom ett avskräckande exempel på socialismen. Bortsett från att hela livsmedelsbristen och det därav följande ransoneringssystemet och kommissionerna voro en frukt helt och hållet av den borgerliga samhällsordningens oförmåga att stå emot inför krigets påfrestningar — även kriget var ju en frukt av det borgerliga samhället — så vittna dessa oupphörliga upprepningar av ett i och för sig ohållbart argument, om den uppenbara förlägenhet borgerligheten befinner sig i, då det gäller att finna skäl mot socialismen.

Det skall inte förnekas, att ransonerings- och kommissionsväsen-[illegible] det i mycket avvek från den borgerliga ekonomiens normala ordning, och det bör kanske heller icke förnekas att det i viss mån företedde ett släkttycke med vissa av de principer, som socialisterna i gångna tider tänkt och i en del fall ännu tänka sig skulle ligga till grund för samhällsekonomien, men eljest var hela kommissionsväsendet, såsom naturligt är, allt igenom borgerligt.

För det första svävade den rent borgerliga anda över kommissionerna såväl som över allting annat i samhället, enligt vilken en var människa bör förse sig så mycket hon kan, även om det skall ske på medmänniskornas bekostnad. Detta är ju den borgerliga ekonomiens viktigaste princip, A och O i den ekonomiska liberalismen. För det andra var den borgerliga ordningen knäsatt inom kommissionerna, enligt vilken var och en är herre över sin stackare. I en oändlig rangskala stod den ene över den andre, och hos ingen krävdes eller förutsattes det självansvar, som den nutida socialistiska åskådningen allt starkare betonar måste ligga som grunden under det socialistiska samhället. För övrigt kan en sådan ansvarskänsla inför sig själv och inför samhället näppeligen finnas inom ramen av den borgerliga ekonomien, och trots alla kommissionerna var ju dock samhället allt igenom borgerligt. Kommissionerna voro endast provisoriska hjälpredskap under en av den borgerliga samhällsordningen frambesvuren kris.

Men just kristillståndet är det viktigaste av allt att taga med i räkningen vid bedömandet av krigstidens kommisssionsverksamhet, emedan detta på samma gång som det var orsaken till kommissionernas uppkomst, också omöjliggjorde deras klanderfria skötsel.

Man skall icke vara mycket förfaren i mänsklig psykologi för att inse vad den genomgående brist på alla nödvändighetsvaror betydde, som vi hade att dragas med under kriget. Människorna, som då ingen fara är för handen, kunna vara relativt försynta och tillmötesgående, sjunka i allmänhet ned till den brutalaste egoism, så snart de hotas i sin livsföring. Solidaritet och samhällskänsla äro begrepp, som äro fullkomligt främmande för den borgerliga ordningen i allmänhet, och det var därför så mycket mindre tänkbart, att dessa känslor i en hast skulle frammanas, just då egoismen för många syntes vara den enda möjligheten att upprätthålla livet. Man behöver inte gå tillbaka till krigstiden för att se exempel på denna brutala egoism, man kan se den vid en spårvagnshållplats vid vissa tillfällen, vid en teaterbiljettlucka, eller ännu hellre vid sådana evenemang som då Carpentier hedrar vår huvudstad med ett besök. Det är inte tal om att alla ha lika rätt vid dylika tillfällen, utan endast om en brutal kamp om de smulor som finnas. Den "svagare och mindre begåvade" får bli utan och eventuellt gå under; det är ju en äkta borgerlig princip eller hur, hämtad direkt från naturen själv.

Ransoneringen och kommissionerna voro ingen socialism, men även om så hade varit, så hade det dåliga resultatet av deras verksamhet icke varit något bevis för socialismens duglighet. Det är nämligen icke meningen, att det socialistiska samhället skall ha så ont om brödbitarna som det borgerliga under kriget hade. Borgarna skola kanske förnumstigt anmärka att socialismen sålunda endast är hållbar under goda tider, då det överflödar av de artiklar, som människorna behöva för sitt dagliga uppehälle. Och det skall genast erkännas att icke heller ett socialistiskt samhälle skulle under en sådan brist, som den vi upplevde under kriget, kunna handhava fördelningen av smulorna utan att skäl till sådana anmärkningar som [illegible] mit mot Stockholms livsmedelsnämnd, skulle förefinnas. Men detta bevisar inte socialismens odugligbet. Däremot bevisade sig det borgerliga samhället odugligt att motstå de påfrestningar, som det själv framkallat. Vi skulle naturligtvis ha kunnat undvara ransoneringen, och det borgerliga samhället skulle ha bevisat sig kunna motstå påkänningarna. Men hur? Alltid på något sätt skulle vilket samhällstillstånd som helst kunnat motstå påfrestningen, men det är skillnad på att motstå och motstå, och just ransoneringens tillkomst bevisar att den borgerliga samhällsordningen hade mycket svag motståndskraft, ty eljest hade aldrig ransoneringen tillkommit.

För vår del hysa vi ingen beundran för kommissionerna och vilja på intet sätt sudda över de anmärkningar, som framställts mot Stockholms stads livsmedelsnämnd Men att framställa ransoneringen som ett slags socialism, det är ett uppenbart falsarium i lätt genomskinligt syfte. Den borgerliga staten är en byråkratorganisation, och allt vad den företar sig måste bli byråkratiskt, följaktligen även kommissionsväsendet. Men just härför ha vi sedan åratal tillbaka stritt för att socialismen icke skulle vara liktydigt med statens övertagande av alla funktioner i samhället. Och vi kunna nu inregistrera, att även socialdemokratien, som varit statssocialismens ståndaktige vapendragare, på senare tid i samstämmighet med oss erkänner att staten är olämplig som ekonomisk företagare. Men att konstatera detta, innebär inte att avskriva socialismen, ty gemensamhetsegendom och samhällelig produktion behöva inte nödvändigtvis ha statsdriftens former, och för övrigt, så dålig statsdriften än är, så torde den för de flesta av samhällets invånare vara fördelaktigare än privatkapitalismen.

F. S.

PRESSOPINIONEN

Av kommunisternas främste talesman, hr Kilbom, hade man ju väntat att han skulle, sin av tredje internationalen pålagda plikt likmätigt, begagna tillfället för att propagera kommunism och ordentligt låta både borgare och socialdemokrater veta veta vad klockan är slagen, förklarar Ny Tid och avslöjar:

Hr Engberg, som lär ha gjort sig beredd på att grundligt nedgöra de Kilbomska teorierna, fick emellertid ingen anledning att fullfölja denna sin avsikt, ity att det allmänna intrycket av hr Kilboms anförande blev att han i själva verket stod ett stycke till höger om högersocialisterna. Ansatt härför förklarade han helt trankilt, att hans anförande förestavats av praktiska skäl och av den taktik, som han ansåg vara för dagen den lämpliga. Låt oss hoppas att han fortsätter med det; kommunismen förlorar nog inte på att hr Kilbom är praktisk, men riksdagsarbetet och arbetarna kunna kanske vinna någon smula därpå.

Kilbom lyckades alltså allaredan vid starten lura en så gammal tränad politiker som Engberg. Hur skall det gå i fortsättningen?

Den socialdemokratiska pressen har ett rätt krävande arbete med att förena den nya försvarsvänliga ståndpunkten med det vägrade anslaget till den frivilliga skytterörelsen. Östergötlands Folkblad bidrager med följande till försvarsministern:

En rörelse, som sammansatts på det sättet, till stor del tack vare det viktiga understöd staten lämnat, kan knappast motsvara de anspråk, som måste bilda förutsättningen för dess inpassande i den egentliga försvarsorganisationen. Först sedan rörelsen fått på allvar pröva sin egen kraft, och dess medlemmar, såväl aktiva som understödjande, därmed blivit i tillfälle visa hur pass starkt och bärande intresset för skytterörelsens försvarsuppgifter i grund och botten verkligen är, först då torde man kunna riktigt bedöma i vilken utsträckning denna verksamhet bör i lämpliga former förenas med försvarsväsendet.

Vi veta icke om det kan anses generande för Per Albin att antaga det vara hans gamla antimilitaristiska ståndpunkt som föranlett honom att indraga anslaget till skytterörelsen. För vår del skulle vi anse hedrande om så vore. Vi uppskatta emellertid till fullo svårigheten att vara försvarsnihilister och antimilitarist samtidigt.

Staunings initiativ till sammankallande av en internationell socialistkonferens ger F. D. P. anledning till följande förhoppningsfulla rader:

Då sålunda tanken på en stor internationell-socialistisk enhetskonferens börjar inom skilda riktningar framstå ej blott som önskvärd utan rent av som nödvändig i närvarande fruktansvärt vanskliga situation, är det att hoppas, att de tre exekutivkommittéerna måtte kunna finna en gemensam basis för densamma och ena sig om dess snabba inkallande. Utan tvivel vore detta en händelse av den allra största räckvidd, som med ett slag skulle lägga det internationella proletariatets ord i vågskålen med en helt annan tyngd än förut, när det viktiga avgörandet förestår i Genua.

Otvivelaktigt skulle, ceteris paribus, en enig arbetareklass ha större utsikter att göra sina meningar gällande än en splittrad, men känner sig F. D. P. övertygad, att de meningar II Internationalen vill göra gällande, skulle ha någon för arbetareklassens välfärd större betydelse? Före 1914 var ju arbetarerörelsen praktiskt taget enig men de fördelar arbetareklassen skördade därav, förefaller oss knappast berättiga till några större förhoppningar för framtiden heller. Härtill kommer att situationen nu är betydligt mindre lämpad för en arbetareklassens aktion än vad fallet var 1914. Uppriktigt sagt är det oss omöjligt att fatta vari arbetareklassens aktion nu skulle bestå, om det icke skulle vara avfattande av resolutioner, men, utan att säga något ont om resolutionerna, så hade ju II Internationalen antagit så många före 1914, utan att detta hade någon preventiv inverkan på borgarklassens brottsliga instinkter, och — detta är det värsta — utan att ha visat att den menade något allvar med sina resolutioner, att kampmedlet i II Internationalens hand torde ha betydligt förslöats.

Den borgerliga skenhelighetens — och, har man rätt att tillägga, även den hedénska — jämmer över de smärtor den tillfogats av Gorters bok "Socialismens A. B. C." har än nu inte hunnit lägga sig, utan får ännu tjänstgöra som fyllnad i spalterna. Hör Stockholms-Tidningen:

En episod, som alls icke rör regeringen, må här till sist nämnas. Professor Lindskog, som i andra kammaren fick någon anledning till en vidräkning med den beryktade boken "Socialismens A. B. C.", skulle enligt vad en kåsör i denna tidnings gårdagsnummer tyckte sig uppfatta, därvid hava lyckats mindre väl, särskilt genom att ge denna boks försvarare här i Sverge, hr Engberg, tillfälle till en så särskilt rolig replik. Den som för bedömande härav är hänvisad till referaten måste säga sig, att dessa i så fall samt och synnerligen måtte hava gjort hr Engberg svidande orätt. Oavsett denna mindre väsentliga omständighet har professor Lindskogs karaktäristik av boken uppenbarligen varit fullkomligt berättigad, och han gav även hr Engberg ordentligt svar på tal. Vad han i denna sak yttrade, var för övrigt näppeligen skarpare än den kritik, som t. ex. i Soc.-Dem. ägnades åt detta för socialismen allt utom hedrande aktstycke.

Det är lätt att förstå, att för den, som har hyckleriet som högsta moral, den något brutala uppriktigheten i Gorters bok skall verka stötande. Eljest är ju lögn och bedrägeri — naturligtvis under borgerligt anständiga former — den främsta förutsättningen för karriär i ett borgerligt samhälle.

Skogsskövlingslagen bör förlängas.

Giltighetstiden bör nu utsträckas över ett år.

Samtliga rikets skogsvårdsstyrelser tillstyrka i kraftiga ordalag, att regeringen prolongerar 1920 års provisoriska skogsskövlingslag intill dess frågan om en ny allmän skogslag blir löst. Det hittills praktiserade sättet att förlänga lagens giltighetstid för ett år i sänder synes mindre lämpligt, varför regeringen tillrådes att prolongera lagen för längre tid än ett år i avvaktan på permanent lagstiftning.

Lagen i fråga har fortfarande alla skogsvårdsstyrelsernas odelade sympatier, enär den allmänt verkar mycket gott för skogsvården i alla län. Bland allmänheten råder nu stor förståelse för nödvändigheten av ett lagstadgat skydd för våra växtliga ungskogar, och detta framhålles främst vara lagens förtjänst.

På grund av den nu rådande depressionen å trävarumarknaden förekommo i fjol blott ett fåtal överträdelser av lagen, vilka föranledde utfärdandet av avverkningsförbud från skogsvårdsstyrelsernas sida. De då gällande låga prisen å trävaror ha givetvis ej lockat till överdriven avverkning i samma grad som under den tid, då denna lagstiftning först kom till. Så snart den minsta ljusning å trävarumarknaden kan spåras, torde man emellertid med all säkerhet kunna påräkna, att skogstillgångarna bli hårt anlitade. Det anses därför allmänt ej vara lämpligt att låta den tillfälliga minskningen i avverkningarnas omfattning och lagens tillämpning under fjolåret inverka på omdömet om lagstiftningens befogenhet.

Ett ej obetydligt antal skogsägare, som genom depressionstidens inverkan fått sin ekonomi derangerad, vanligtvis därigenom att de under den livliga egendomshandeln under kristiden köpt alltför dyrt, väntas nämligen tämligen säkert komma att försöka genom hårda avverkningar till ytterlighet utnyttja ej blott det mogna skogsbeståndet utan även ungskogarna. För att kunna reglerande ingripa till skydd för skogsproduktionen och för sparande av det på sina håll redan hårt åtgångna skogskapitalet gent emot skogsägare, som sakna nationell ansvarskänsla [illegible] erfordras då fortfarande lagens bestämmelser.

Endast några smärre tillägg och ändringar i den provisoriska lagen anses önskvärda, bl. a. medgivandet av rätt för skogsvårdsstyrelserna att åtala överträdelser av utfärdade avverkningsförbud. Den i fjol tilldelade rätten åt skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän att i avvaktan på skogsvårdsstyrelses beslut utfärda interimistiskt avverkningsförbud synes ej ha kommit till användning i något enda fall under år 1921. Med undantag av skogsvårdsstyrelsen i Västmanlands län anser man dock denna nyhet i lagen vara av sådant värde, att densamma bör bibehållas. (H. B.)

Stor eldsvåda utanför Linköping.

LINKÖPING 20/1. (T. T.)

Linghems mejeri utanför Linköping har i natt nedbrunnit. Smörlagret kunde man rädda, medan det till flera tusen kg. uppgående ostpartiet blev förstört. Den modernt inredda mejerisalen av sten lyckades man rädda tillika med maskinerna. Det brandskadade värderas till 60,000 kr. Anledningen till eldens uppkomst är ännu okänd, men man gissar på kortslutning. Mejeriet tillhör Linghemsortens mejeriförening.

RIKSDAGEN

Lagen mot oskälig arrendestegring förnyad?

Även lagen om jämkning i dagsverksskyldighet kommer att föreslås prolongerad.

Lagrådet har haft under granskning inom justitiedepartementet upprättat förslag till "lag om fortsatt tillämpning av lagen den 22 juni 1921 med vissa bestämmelser mot oskälig arrendestegring" samt till "lag om jämkning i vissa fall av arrendator åliggande dagsverksskyldighet". Dessa förslag innebära sålunda prolongation ännu ett år av ifrågavarande lagar eller s. k. arrendestegrings- och torpkontraktslagarna.

I ett uttalande till statsrådsprotokollet framhåller justitieministern, att den i ärendet verkställda utredningen givit vid handen, att sådana arrendeavtal, vilka äro föremål för denna lagstiftning, fortfarande äro på sina håll gällande. Huruvida antalet dylika arrendatorer är större eller mindre, är en omständighet, som icke kan tillerkännas avgörande betydelse, då det såsom här gäller att bereda för den enskilde i ett för honom viktigt hänseende det stöd och den hjälp, som påkallas av rättvisa och billighet. Härtill kommer, att ifrågavarande lagar icke kunna erhålla tillämpning för andra fall än sådana, i vilka efter opartisk prövning ett ingripande i arrendeförhållandet finnes skäligen böra äga rum, varför, enligt justitieministerns mening, fullgiltiga skäl föreligga för lagarnas ytterligare prolongering. Vad angår den under fjolåret på riksdagens initiativ tillkomna torpkontraktslagen är en dylik åtgärd motiverad även därav, att lagen varit gällande under föga mer än ett halvt år och att därför ytterligare någon tids erfarenhet om lagens verkningar torde böra samlas, innan frågan upptages om att låta lagens giltighetstid utlöpa.

Lagrådet har lämnat förslaget utan anmärkning och en k. proposition är omedelbart att emotse till riksdagen.

Arbete åt tuberkulossjuka konvalescenter.

I första kammaren har hr Wahl (s.) väckt motion om utredning rörande åtgärder för beredande av lämpligt arbete åt tuberkulossjuka konvalescenter.

Kontroll över riksdagsmännens skolkning.

Vid kamrarnas sammanträden på fredagen väcktes i första kammaren av hr Stendahl (h.) och i andra kammaren av hr Kinmanson (h.) en motion, vari hemställes om erforderliga åtgärder för ändring av nu gällande bestämmelser i syfte att effektiv kontroll utövas över kammarledamöternas närvaro vid arbetsplena, ävensom att förfallolös frånvaro från desamma kommer att medföra viss påföljd.

I motiveringen framhålla motionärerna att enligt en vitt utbredd allmän uppfattning, vars riktighet icke torde kunna bestridas, frekvensen vid riksdagens sammanträden ofta är mycket ringa. Oavsett de reella olägenheterna härav, får icke ens en skymt av misstanke förefinnas, att riksdagen själv icke skulle vilja pålägga sig de ordnade och kontrollerade arbetsförhållanden, som numera påfordras inom andra förvaltningsorgan och representationer. Det borde således med fördel kunna föreskrivas, att ingen riksdagsman utan laga förfall finge utebliva från ett arbetsplenum och garantier böra skaffas för att riksviktiga beslut icke klubbfästas inför mycket glest besatta kammare. För kontroll blir det då nödvändigt, att för varje arbetsplenum företaga upprop och ofrånkomligt blir, att bestämmelse även införes att förfallolös frånvaro medför viss påföljd, lämpligen förlust av den dagens riksdagsmannaarvode.

Lindman lovade för mycket!

Under årets remissdebatt lovade ju hr Lindman att "vi" inte skulle besvära med någon tullmotion. Vad han inbegrep med "vi" kan ju vara tvivelaktigt, men menade han högergubbarna i gemen, så lovade han för mycket.

Hr Gustafsson i Stensholm (h.) har nämligen i första kammaren med nio instämmanden väckt motion om höjning av tullsatserna å vissa animaliska jordbruksprodukter. Sålunda föreslås att tullsatserna må bestämmas till följande belopp: levande nötkreatur 20 kr. per st., levande svin 20 öre per kg., rökt fläsk 35 öre per kg., fläsk, andra slag 24 öre per kg., ister 30 öre kg., kött, andra slag 14 öre per kg., naturligt smör 60 öre per kg.

Det skulle vara bra märkvärdigt om ej ett eko upprepar denna fromma önskan även i andra kammaren.

Den gamle mannen föll i elden och brändes till döds.

En hemsk olycka, som krävde ett människoliv, inträffade på torsdagen i Edshults socken. 84-årige O. Johansson, som en längre tid varit sängliggande och för en stund lämnats ensam, hade stigit upp från sängen och av någon anledningen fallit i elden i den öppna spisen. Han fördes så fort som möjligt till Eksjö lasarett, där han emellertid på kvällen avled.

En alldeles ny och oprövad princip.

Man behagar föreslå duglighet som villkor för högre ämbeten!

I en i första kammaren väckt motion föreslår hr Wahl (s.) skrivelse till k. m:t med anhållan att råds-, byråchefs-, ledamots- och därmed likställda befattningar inom statsförvaltningen och de centrala ämbetsverken hädanefter måtte tillsättas först sedan genom tjänstens offentliga ledigförklarande i eljest vanlig ordning tillfälle beretts för kompetenta sökande att anmäla sig och styrka sin kompetens. I motiveringen erinrar motionären bl. a. om de förhållanden inom statsförvaltningen, på vilka uppmärksamheten fästs genom statsrevisorernas berättelse och framhåller att genom det nuvarande systemet för befordran till dessa tjänster åtskilliga mera kompetenta i många fall utestängas.

Hallsta L. S.

var först med svar på det cirkulär som för några dagar sedan utsändes angående spridningen av Arbetaren. Och svaret blev att 20 ex. säljas varje lördag. Vi vänta meddelande i samma riktning från andra L. S.

Bostadsockret.

Även stadens byggen bli ockerobjekt.

Att stävja bostadsockret synes vara ett arbete, lika besvärligt som rensandet av Augias stall. Ej ens de provisoriska bostäder som staden anskaffat till några av de husvilla, äro befriade från trafiken, ja, man vore nästan frestad att tro dessa vara bland de främsta objekten för ockertrafiken.

Så har det, för att nämna ett exempel, berättats oss, hurusom en hovmästare vid en av stadens finaste restauranger av staden hyr en lägenhet i Årstalunden, i vilken han sedan ställt in litet skräp. Och så uthyres det hela som "möblerat", med en avans på åttio procent!

Flera liknande fall ha anförts, men för dagen må detta vara nog.

De fackligt organiserade arbetslösas förening har tillsatt en undersökningskommitté, vars adress är Drottninggatan 83, n. b. Här emottages vardagar mellan kl. 10,30—12 (lördagar 3—4) anmälningar från sådana andrahandshyresgäster, som anse sig bli uppskörtade av sitt värdfolk. Sådan anmälan bör göras ofördröjligen.

Om onsdag, den 25 januari har kommittén utlyst ett möte i Södra Aulan, Skaraborgsgatan 9. Mötet hålles kl. 7,30 och till detsamma ha inbjudits, dels vederbörande myndigheter, på vilka det må anses närmast ankomma att stävja hyresockret, dels dessa offer själva och slutligen den intresserade allmänheten. Efter ett inledningsanförande kommer diskussion att ordnas.

Kaserner – idiotanstalter!

Ett gott förslag att utreda.

Medicinalstyrelsen har till socialministern överlämnat en framställning från överinspektören för sinnessjukvården dr Alfr. Petrén rörande uppdrag för medicinalstyrelsen att verkställa utredning huruvida kasernerna vid Lund och Härnösand, därest de icke skulle komma att användas för försvarsändamål, lämpligen skulle kunna apteras till anstalter för vuxna obildbara sinnesslöa. Styrelsen hemställer, att om den av överinspektören ifrågasatta utredningen skulle komma att uppdragas åt styrelsen, densamma måtte utsträckas att omfatta även möjligheten att aptera nämnda kaserner för vård av sinnessjuka.

Framställningen åtföljes av en överinspektören utarbetad historik rörande utvecklingen av vården om obildbara sinnesslöa. Överinspektören betonar, att det icke minst med hänsyn till nuvarande ekonomiska läge, vore önskvärt, om denna fråga kunde lösas utan uppförande av nybyggnader.

Eldsolycka genom kortslutning.

Eld utbröt vid åttatiden på torsdagskvällen i ekonomibyggnaderna tillhöriga egendomen Väsby i By socken. En loge, en lada samt ladugården och stallet jämnades med marken. Kreaturen räddades med undantag av några får och höns, vilka jämte gröda och inventarier blev lågornas rov. Det brunna var försäkrat. Orsaken till elden var elektrisk kortslutning. Gården ägas av patron M. Dehli.

Regeringens aktion för frihet åt de dömda I. W. W.-männen.

Utrikesdepartementets telegramväxling med Washington.

I anledning av de grava anmärkningar, som gjorts av Ragnar Johansson gent emot den svenska regeringen för dess sätt att verka för våra tre svenska kamraters befriande ur de amerikanska fängelserna, har *Arbetaren* satt sig i förbindelse med utrikesdepartementet och erfarit, att regeringen vidtagit alla de åtgärder, som tarvats för att få dem befriade.

Enligt den telegramväxling, som försiggått emellan U. D. och den svenska legationen i U. S. A., visar det sig att regeringen gjort upprepade framställningar i saken.

Redan den 29 juli avläts det ett telegram från svenska utrikesdepartementet till beskickningen i Washington, att svenska regeringen var redo att mottaga de frigivna. Sedan dess har utrikesdepartementet vid två tillfällen, den 24 och 27 dec., gjort framställning till de amerikanska myndigheterna om våra tre kamraters befrielse ur fängelset.

Telegrammet av den 27 december innehåller en bestämd önskan om deras benådning. På den senaste framställningen har ej svar ännu ingått till utrikesdepartementet.

Efter vad som framgick av telegramväxlingen är det de amerikanska myndigheterna, som ej tagit ståndpunkt i saken. Av vad orsak dessa ej givit bestämt besked veta vi ej.

Om den svenska regeringens ingripande är för lamt låta vi vara osagt, men vi finna det vara högst anmärkningsvärt att de andra i samma sak dömda, utan ingripande från sina regeringar, blivit benådade. Det synes oss, efter att ha tagit del av de åtgärder, som i saken vidtagits av regeringen, att den borde hos legationen på nytt göra allvarliga försök hos de amerikanska myndigheterna att få våra kamrater frigivna. Vi tro ock att detta skulle lyckas, då opinionsrörelsen i Amerika är synnerligen stark och uppbäres av alla klasser.

Dessutom bör legationen i Washington tillhållas att ge de dömda be[illegible] retagits i saken och ej lämna dem i [illegible] härom. Så mycket kunde man i varje fall fordra.

Planlägg kampanjen för prenumerationen.

Vid månadsskiftet måste massor av nya prenumeranter vinnas för tidningen. Ordna därför omedelbart prenumerationskampanjen. Dröj inte en enda dag därmed.

Det blir rättegång av tvegiftesaffären i Sundbyberg.

Tvegiftesaffären i Sundbyberg har nu föranlett åtals anställande dels mot kyrkoherden L. Fr. Zakrisson o. dels mot det av denne vigda paret. På den förstnämnda yrkar landsfogden Axel Hägg ansvar för tjänstefel och beträffande det vigda paret gå ansvarsyrkandena ut på återgång av äktenskapet. Målen förekomma vid tinget den 9 februari.

Som av tidigare redogörelser i Arbetaren framgått, var det av okunnighet om hithörande författningar som "tvegiftes"-historien kommit till och vederbörande torde ha varit synnerligen tveksamma om fallet var sådant, att åtal borde ifrågakomma.

Eldsvåda hos ecklesiastikdepartementet.

I eckleciastikdepartementets lokaler, Jakobsgatan 32, utbröt eld på fredag middag. Genom överhettning, förorsakad av en felaktig rökgång, hade elden uppstått i en vägg och då lågorna syntes vilja sprida sig tillkallades brandkåren. Sedan denna anlänt och släckningen påbörjats med pytssprutor, var eldfaran snart avvärjd. En del av väggen måste rivas ned och lågorna anställde dessutom en del skador. Efter en timmas arbete kunde brandkåren återvända.

Polisrapporten om bankir Ericsons bedrägerimål.

En hel mängd nya anmälningar inkomna till polisen.

En andra rapport angående bankir Gust. Ericson ingavs på fredagen till poliskammaren.

I denna rapport redogöres för de anmälningar om bedrägeri, som ingivits mot E. från ett flertal insättare i Sveriges industrikreditanstalt och för förhören med Ericson i anledning av dessa anmälningar. I den föreliggande rapporten äro 7 liknande anmälningar utredda, men flera ha gjorts hos polisen, varom utredning ännu pågår.

Den första anmälan gjordes av en hemmansägare från Stora Skedevi, vilken under åren 1919—1920 insatt sammanlagt 35,000 kr. i Sveriges industrikreditanstalt mot 6 1/2 proc. ränta för 15,000 kr. och 7 proc. för 20,000 kr. Anledningen till att han insatt pengarna i Ericsons bolag hade varit, att Industrikreditanstalten betalat högre ränta än bankerna.

Hemmansägaren hade sedan sista insättningen i juli 1920 ingenting hört av bolaget förrän han på våren 1921 fick sig styrelseberättelsen för år 1920 tillskickad. I densamma hade med rött understrukits orden "Arbetet med våra vanadinförande stenkolsfyndigheter å Billingen har upptagits och lovar gott för framtiden".

Kort därefter erhöll hemmansägaren emellertid ett anonymt brev, vari han uppmanades gå i författning om, att E. sattes i konkurs, emedan hans bolag totalt saknade tillgångar. Då hemmansägaren med anledning av detta brev reste ned till Stockholm för att säga upp sina pengar, hade E. förklarat, att han icke för tillfället hade några kontanter. Ericson hade först efter en halvtimmes parlamenterande undertecknat uppsägningshandlingen.

Ericson har under förhören förnekat, att han förfarit bedrägligt och framhållit, att han aldrig haft någon avsikt att frånhända målsägaren några penningar. Vid tiden för insättningarna måste bolaget trots penningknapphet dock anses ha varit fullt solvent, enär det bland sina tillgångar ägde koncessionerna å Billingefyndigheterna. Då det vid förhören påvisades för E., att han redan 1919 blivit uppmärksamgjord på, att endast en omedelbar likvidation möjligen skulle [illegible] de han, att då bolaget förfogade över stenkolsfyndigheterna, han ansåge sig böra genom ytterligare inlåning hålla bolaget uppe tills fyndigheterna kunde försäljas eller på annat sätt göras ekonomiskt fruktbringande.

En postvaktmästare, som haft sparkasseräkning med Industrikreditanstalten, har anmält, att han genom bedrägeri frånhänts 640 kr. Målsägaren hade i småposter insatt tillsammans 825 kr., men av denna summa lyckats utfå endast 185 kr. Det hade dock varit mycket svårt för målsägaren att få ut några pengar och han hade alltid måst flera gånger uppvakta Ericson för varje uttagning, varvid denne oftast varit bråkig och t. o. m. hotat kasta ut målsägaren, om denne ej avlägsnat sig.

Även i detta fall nekar E. till att han förfarit bedrägligt och stöder sig i sitt försvar på bolagets innehav av Billingefyndigheterna.

Liknande anmälningar ha vidare ingivits av en tågmästare i Stockholm, som anser sig frånhänd 537 kr., en arbetare från Jämtland, som satt in 2,000 dollar, utgörande hans besparingar från en Amerikavistelse, en gammal snickare i Stockholm, som satte in 6,000 kr. utgörande hans besparingar för sin ålderdom, en medicine doktor, som satte in 12,000 kr. samt en stationsskrivare i Åhus, som satt in 1,500 kr. I samtliga fall har E. förnekat varje brottsligt förfaringssätt och hänvisar här, liksom i föregående fall, till Billingefyndigheterna, vilkas värde han ansett gjort bolaget solvent vid den tid insättningarna skett.

Samtliga målsägarna hade kommit i förbindelse med E. på grund av dennes omfattande annonsering i såväl svenska som amerikanska tidningar. Målsägarna förklara sig genom E:s annonsering och hans förespeglingar om de enorma värden som skulle kunna utvinnas av stenkolsfyndigheterna å Billingen, ha bibragts den uppfattningen, att bolagets ställning verkligen varit god.

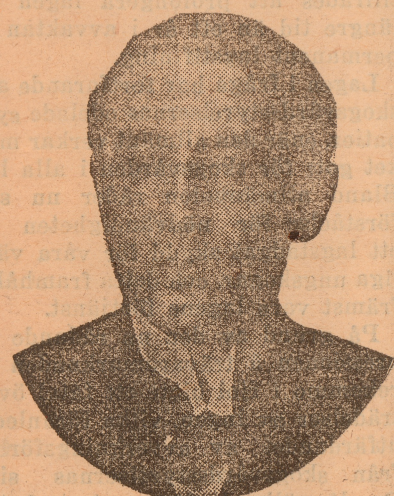
Vidare utredning i målet pågår.

Eldsvåda i tegelbruk.

Eld utbröt vid åttatiden på torsdagskvällen i Unnesryds tegelbruk, beläget vid sjön Unnen i Södra Unneryds socken. Fabriken låg inom kort i aska. Eldsorsaken är icke med säkerhet känd. Man tror emellertid, att elden vållats av för stark hetta vid torkningen.

Huru Bratt & C:o göra serveringsflickorna "oberoende".

De måste leva av dricksspenningarna men utföra privat arbete åt systembolaget.

Ivan Bratt.

Ni känner hr Bratt? Hr Bratt är socialt sett en mycket from människa, en människa som ivrar för mänsklighetens framåtskridande, en människa, som tagit den sociala humanismen på entreprenad.

Han har ett gott hjärta, Bratt. Han gick och såg allt det elände och all den fattigdom, som spriten skapade, och han åtog sig som en ny Herkules att rensa ut i spritmissbrukets augiasstall, rädda fattiga familjer från fattigdom, rädda människor från superi, rädda människorna från alla superiets skändliga följder, skydda kvinnorna mot den prostitution, som ofta följer med spriten. Som en ny Messias ville han visa världen vad han förmådde.

Så skapade han "Brattsystemet", så skapade han Spritcentralen. Och Brattsystemet och Spritcentralen ha i sitt äktenskap avlat en hel mängd barn, som naturligtvis alla präglas av samma högstämda humanitära idealism.

Det kunde [illegible]ra intressant att pre[illegible] tarens läsare. Men familjen är månghövdad, och det tar tid.

I dag skola vi bara sysselsätta oss med en av hr Bratts döttrar (också kallad dotterbolag) nämligen Stockholms Allmänna Restaurangbolag. Och vi skola se, vilken kärleksfull omvårdnad Bratt ägnar den personal, som här står i hans tjänst.

— Nu äro ni så stora, att ni måste bliva oberoende av Restaurangbolaget, sade han till serveringsflickorna vid årsskiftet. Låt se, att ni reder er själva ekonomiskt. Det är ju allmänheten, som är eder egentliga arbetsgivare. Bolaget skall väl icke gå och betala för de tjänster, ni gör gästerna!

Och så tog bolaget från dem den **sista** resten av de små ekonomiska förmåner, servitriserna vid de s. k. 3:dje klass restaurangerna (inalles c:a 150 servitriser) här i Stockholm haft.

Mycket var det icke, gu'nås! De hade för en tid tillbaka fått utbytt de fria bostäder som de haft med en kontantersättning av 15 till 25 kronor månaden på spritrestaurangerna och 35 kronor på de av bolagets restauranger, där ingen utskänkning försiggår. Men nu, efter nyår, skola de reda sig på dricksspenningarna. De få ingen lön. De bli "oavhängiga", som den bestickande frasen lyder.

Men de kunna dock aller nådigast få fortsätta med att utföra privata tjänster för bolaget. Bl. a. att i arbetstiden företaga mindre städningar, tvättningar av kaminer, och gå ärenden, liksom de varje dag måste gå till bolagets kontor med dagsrapport. Ingen bryr sig om, att de därmed förlora upp till ett par timmars serveringstid med motsvarande inkomster.

När därtill kommer, att de människor, som intaga sina måltider på systemets 3:e klass restauranger, vanligtvis själva ha så dålig ekonomi, att c:a hälften av dem icke betalar drickspengar, kan man lätt förstå, hur "oberoende" dessa bli.

I sin nöd ha servitriserna vänt sig till sin organisation, och denna har genom förbundsstyrelsen begärt, att bolaget skulle uppsätta anslag inom serveringslokalerna om, att personalen numera är helt oavlönad.

Men bolagets styrelse med hr Bratt i spetsen avslog kravet. Om samvetet och humanitetskänslan slocknat, synes det dock som det ännu existerade en viss skamkänsla inom ledningen!

Personalen har emellertid på möte den 9 januari uttalat sin bestämda protest mot bolagets lättvindiga sätt att avslå den gjorda framställningen på och har genom en kommitté på tre personer, Stockholmsavdelningens ordförande, John Andersson, och tvenne av de servitriser saken angår, krävt frågans upptagande till förnyad behandling.

Arbetaren hade i går ett samtal med hr Andersson för att höra om resultatet.

— Vi hade företräde för direktör Alb. Mild i tisdags, svarade denne. Men något bestämt svar kunde vi icke få. Styrelsen måste först behandla frågan.

— Kan det bli tal om kraftåtgärder från organisationens sida, om svaret skulle bli negativt?

— Det är för tidigt att uttala sig om, men Arbetaren skall få veta resultatet så snart det föreligger.

Hr Andersson meddelade för övrigt, att Göteborgsbolaget avtalsenligt betalar sin personal 65 kronor i månaden. Men detta bolagets chef är förmodligen icke så humanitärt och ideellt anlagd som hr Bratt!

Beträffande den "oavhängighet" som servitriserna [illegible] Stockholms [illegible] bolagets mening skola få, därigenom, att de icke erhålla en ärlig lön för ärligt utfört arbete, men uteslutande ha drickspenningarna att förlita sig på, skola vi relatera ett gripande exempel.

På Härnösands stadshotell (direktör Frans Larson) var anställd en liten flicka, som ville vara oberoende av gästerna — åtminstone efter arbetstiden. Hon föredrog skyddet av en manlig kollega, när hon gick till sitt avlägsna hem om kvällarna, i stället för av restaurangkunderna. Men det skulle den unga flickan aldrig gjort. Kunderna blevo nämligen missnöjda både med henne och den manlige arbetskamraten och klagade till direktör Larson, som resolut avskedade dem båda två. Organisationen måste träda emellan och lät en representant avlägga visit hos direktören. Och slutet på det hela blev, att denne måste beklaga "sin överilning" och återta de avskedade.

Exemplet är i högsta grad belysande för konsekvenserna av den "oavhängighet" hr Bratt & konsortier i sin förstående människokärlek vilja ödsla på servitriserna. —

Hr Bratt och hans system är sannerligen ett gott skydd mot prostitutionen!

Ottar.

Nödsignaler från ångaren Viken.

Strax före ångaren Vikens strandning uppfångades en trådlös nödsignal från denna av Ellermanångaren City of Harvard. Viken rapporterade i det trådlösa meddelandet, att den höll på att driva mot portugisiska kusten i en förfärlig stormby. City of Harvard måste emellertid lägga bi på grund av orkanens häftighet. Vindhastigheten uppgick till nittio miles i timmen.

Livsmedelsnämndens arbete synas.

Har försett sina tjänstemän men glömt allmänheten.

Först i dagarna har revisionsberättelsen över Stockholms stads livsmedelsnämnds verksamhet blivit klar, d. v. s. den skulle egentligen kunna ha varit klar för länge sedan, men livsmedelsnämnden, som haft skälig anledning att avstå från äran att få sitt arbete demonstrerat inför en större pubik, har med diverse skrivelser till revisorerna fördröjt berättelsens framläggande.

Man får sålunda av berättelsen den uppfattningen att nämnden visserligen ansett sig ha till uppgift att skaffa livsmedel till Stockholms befolkning, men att dess huvuduppgift i alla fall varit att förse sig själv. Sålunda har den först genom en mindre klar än osympatisk transaktion skaffat sig själv en liten löneökning av sammanlagt 36,000 kr.

Stockholmarnas smak för fisk ansåg sig nämnden böra i görligaste mån tillfredsställa. Man fiskade till den ändan för 150,000 kr. och fick det glänsande resultatet av 12,000 kg. ål à 6:50 pr kg. samt 2,000 kg. torsk à 2 kr. pr kg. Administrationskostnaderna bokfördes till 24,000 kr. eller 2 kr. pr kg., och ålen såldes sedermera till Blekinge för 1:75 pr kg.

Liksom alla varor under kristiden hade en viss benägenhet att försvinna ur marknaden, så var detta även fallet med livsmedelsnämndens varor. Under 1918 försvunno 168,000 kg. salt fläsk, 7,000 tjog färska danska ägg, 1¾ milj. kg. potatis, 62 tunnor norsk sill och 69,000 kg. paltbröd. Allt detta är spårlöst försvunnet, men sannolikt har en del försvunnit så spårlöst, att man icke ens vet att det försvunnit.

Till denna myckenhet av mat krävdes naturligtvis mycket emballage såsom potatislådor, trätunnor för lingon o. s. v., varför nämnden ansåg sig böra åsamka staden några förlusten även på detta. Denna förlust uppgår till 1½milj. kr.

En så stor nämnd måste naturligtvis ha sina underavdelningar, och därför tillsatte den en "fördelningskommitté" (sannolikt för fördelning av de försvunna varorna), en "kaninodlingskom[illegible]oniverksamhets[illegible] v. för [illegible],000 kr. Nu synes emellertid nämnden ha ansett att det gick åt för mycket pengar, varför den tillsatte en "sparsamhetskommitté", som verkligen synes ha sparat, ty den kostade endast 37:50.

Nämndens tjänstemän voro mycket företagsamma. Dels arrangerade de en sommarkoloni för sina barn för 3,600 kr., men sedan bildade de sin lilla egna livsmedelsnämnd, kallad "Livsmedelsnämndens personals samköpsförening", åt vilken staden måste hålla lokal, värme och ljus samt en föreståndare — förut avlönad av nämnden — som erhöll 3,000 kr. i lön, också av staden. Samköpsföreningens uppgift var emellertid inte att erhålla lokal och föreståndare av staden utan att skaffa livsmedel till föreningens medlemmar, vilket tillgick så, att den köpte de varor av nämnden, som det fanns sämst om, till priser som understego dem grosshandlarna måste betala, för att nu inte nämna de minutpriser som allmänheten fick betala.

Nämnden, som var mycket mån att inköpa livsmedel, ehuru mindre mån att sälja dem igen till de hungriga stockholmare, som fingo betala fiolerna, passade också på att köpa några tusen kg. renkött à 3 kr. pr kg., som den jämte 2,500 ripor sedan sålde till ett par grosshandlare för 1:25 kr. pr kg. Antagligen har Samköpsföreningen inte velat ha dessa läckerheter. Mera angelägen synes samköpsföreningen ha varit om kakao, som nämnden köpte för 5:70 pr kg., ty här har den köpt hela partiet för 1 kr. pr kg. Dessutom köpte Samköpsföreningen en del ost, som den dock betalade 15 öre högre pr kg. än vad nämnden hade givit. Att allmänheten ingenting fick vet den väl. Renligheten synes också ha varit högt aktad inom nämnden, ty man har tvättat sig så häftigt att 130 dussin tvålar försvunnit utan att man riktigt kunnat fatta hur.

Emellertid synes nämnden i alla fall ha varit angelägen att göra arbetet så bra som möjligt, varför den ansåg sig böra studera förhållandena i andra länder. Sålunda studerade man i Tyskland och Danmark samt en smula i vårt eget land för sammanlagt omkring 15,000 kr., vilket resulterade i en berättelse på 3 sidor, jämte samtliga kristidskungörelser, som utfärdats i berörda länder. Boken utkom från trycket på stadens bekostnad. Finns det någon, som läst den?

För inköp av potatis, kålrötter o. d. träffade nämnden överenskommelse med grosshandlarna A. L. Berggren och E. Hjort, vilka utan egen risk skulle teckna köpekontrakt med jordbrukare för nämndens räkning. Provisionen var 0,2 öre pr kg. för kontraherad vara med ett tillägg av 0,3 öre pr kg. för levererad vara. Det gjorde för Berggren på 13 månader 163,000 kr. och för Hjort på 5 månader 27,000 kr. När freden bröt in blev det nödvändigt att annullera en del kontrakt. De båda agenterna skötte om saken och fingo 0,1 - 0,2 öre pr kg.

Till allt det värdefulla arbete, som nämnden sålunda utfört, har inte krävts mera än 536 personer med sammanlagt omkring 2 milj. kr. i lön samt dessutom omkring 1,000 arbetare.

Poincaré demonstrerar på nytt sin oförsonlighet.

Regeringens program är Versaillesfördragets genomförande.

PARIS, torsdag. (T.T. från Havas.) Sedan regeringen avgivit en förklaring, övergick kammaren till interpellationsdebatten. Socialisten Varenne sökte uppvisa motsägelser mellan Poincarés nuvarande hållning och de artiklar, han förut publicerat i pressen.

Kommunisten Cachin angrep Poincarés krigspolitik år 1914 och citerade brev från Isvolsky och Sassonov, vilkas existens Poincaré bestred. Marc Sangnier, kristlig socialist, ansåg att den politiska kursen icke kunde förändras från vad den senast varit, och hoppades att Frankrike fortfarande skulle intressera sig för de stora internationella problemen.

Därefter talade Poincaré. Han bad kammaren döma honom efter hans blivande handlingar. Beträffande regeringsförklaringen yttrade Poincaré, att regeringens enda mål är att trygga Versaillesfördragets genomförande. Detta är ett gemensamt intresse för Frankrike och Storbritannien, och meningsskiljaktigheterna röra sig endast om sättet för genomförandet. Han ansåg alltjämt, att de täta sammanträdena med Högsta rådet icke äro bästa sättet att snabbt uppnå resultat. Före sammanträdena måste man på diplomatisk väg utarbeta en mängd dokument. Vid konferenser borde överenskommelser hellre bekräftas än utarbetas.

Den finansiella situationen kräver obönhörligt betalning av skadeståndet i största möjliga utsträckning. I en officiell broschyr har uppvisats, att tyska generalstaben och tyska storindustrien sammansvurit sig för att ruinera Frankrikes industrier. Att nu avstå från Frankrikes fordran vore att uppmuntra Tyskland till att börja på nytt (livligt bifall). Vi anse, att krigsbrottslingarnas utlämnande bör krävas. Fördraget stadgar straffåtgärder i händelse Tyskland vägrar, och Tyskland kommer härigenom att ytterligare uppskjuta tiden för vårt utrymmande av vänstra Rhenstranden.

Poincaré erinrade om skadeståndskommissionens åtgärder. Den hade medgivit moratorium, men de allierade böra kräva säkra garantier för betalningen. Tyskland har icke rättighet att begära revision av fördraget.

Beträffande de i Cannes beslutade garantierna gent emot Sovjetryssland, särskilt dess erkännande av Rysslands gamla skulder, förklarade Poincaré, att det är nödvändigt, att sovjet lämnar dessa garantier utan möjligheter till missförstånd.

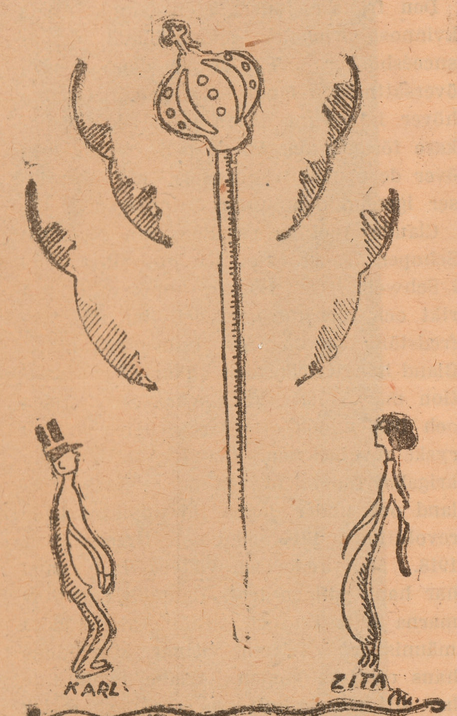
Efter Poincarés anförande begärdes ordet av socialistradikala partiets chef Herriot, som tillkännagav sitt partis stöd åt regeringen. Herriot förklarade sig emellertid vara anhängare av systemet med konferenser, vilket vore att föredraga framför den hemliga diplomatien.

Drunkningsolycka i Lysekil.

Ångaren "Robert Thorburn" skulle på torsdagsmorgonen avgå från Lysekil. Innan ångaren lagt ut från kajen, fann man ångarens maskinist Erik Pettersson från Uddevalla liggande död i vattnet mellan ångaren och kajen. P. hade kvällen förut varit uppe i staden och troligen fallit i vattnet, då han skulle gå ombord. Han var 40 år gammal och gift.

KAMERABILDER

EN KRONA.

Exkonung Karl av Ungern har gjort två misslyckade försök att återerövra sin förlorade krona och han lär väl knappast göra om försöket i brådrasket. Men däremot lär hans hulda gemål, drottning Zita, enligt meddelande från det rike som tills vidare är Horthys, vara i farten för att erövra kronan åt sig och sin man.

Tänk att det finns folk som kunna göra så mycket för en krona — detta är icke något försök till vitz! — då en sådan pjäs står så lågt i kurs!

*

ÄN EN GANG!

Drottning Zita har lämnat Schweitz och begivit sig till Ungern, där hon ämnar arbeta för, att hennes 9-årige son, prins Otto, utropas till konung.

Nu är det åter fröjd och fest
uti den staden Budapest:
nu kommer drottning Zita!
Hon är väl en energisk dam,
som för familjen gör reklam,
på henne kan man lita!

Hon har en 9-årig prins —
och som hon är ett verksamt kvinns
hon sätter upp på tronen
en grabb på bara 9 år.
Om Ungern s å d a n konung får,
o, sällhet för nationen!

Dess folk har prövat nödens lott,
från sorg till sorg dess väg har gått
från fasa och till fasa,
när blodet över landet rann — — —
Det arma folket knappast kan
sig skyla med en trasa.

Det har ej bröd, det har ej skor,
det hungrar och dess nöd är stor,
— var är väl nöden värre?
Nu blir dess lott väl mindre tung,
när det får nioårig kung
— en barnakung som herre!

Exkejsar Karl är en pultron,
en dum och hållningslös person,
som jämt och samt vill sprita.
Mer än förlorad kronas glans
han älskar nubbens stimulans:
den saken vet nu Zita.

Och därför vill hon pracka på
sitt folk en pilt med ögon blå,
som landet skall regera.
Jag tror dock ej, den saken går:
han får nog vänta några år,
och kanske ännu flera!

Ty Ungerns arma folk fått nog
av hårda slag, som Habsburg slog,
av blodigt kungavälde.
At kejsar Karl har man sagt n e j,
ty hur det var, man ville ej
ha konung, när det gällde.

Så drottning Zitas kungsidé,
den barkar nog åt Hälsicke,
den barkar nog åt skogen.
Och liten pilt med ögon blå,
han måste nog på tillväxt stå,
ty än är han ej mogen.

— — —

O, Ungern! Blods och tårars land,
förtryckt av Horthys mördarband,
till himlen skall den ropa:
din bittra svält, din svåra nöd,
din unga frihets offerdöd
— en skamfläck för Europa!

Men har du ej uppå din färd
en enda vän i denna värld,
på vilken du kan lita,
så tycks dock saken vara klar,
e n vän i viken har du kvar:
— och det är drottning Zita!

S—n.

*

LEVE DE "SAKKUNNIGA"!

Naturligtvis bör det vanliga lekmannaförståndet böja sig för sakkunskapen på vilket område det än må vara, dock bör det vara någon gräns också för knäfallen inför de sakkunniga. Denna gräns synes oss "Socialdemokraten" icke ana tillvaron av, vilket den ofta visat vid sina alltför okritiska "anslutningar" till sakkunnigas förslag. Nu senast har tidningen såsom en äldre postitjänsteman för oss påpekat, kastat sig i stoftet för de postsparbankssakkunniga.

I en artikel om "Postsparbankens omorganisation", införd den 17 dennes, vari tidningen ger en resumé över generalpoststyrelsens, postdirektörernas, postmästarnas och tjänstemännens ställning till frågan, gör den på slutet ett knäfall i all underdånighet för de sakkunniga.

Tidningen skriver:

Vi ha förut deklarerat vår anslutning till postsparbankssakkunniges förslag om postsparbankens införlivande med postverket. Vad här nu framhållits har endast kunnat stärka vår uppfattning. Någon avgörande vikt kan givetvis icke få fästas vid varken generalpoststyrelsens eller postsparbanksstyrelsens utlåtanden. De äro båda parter i målet och allt för intresserade av frågans utgång samt därtill bundna av sina utlåtanden vid ett tidigare försök att helt inordna postsparbanken i postverket".

Utan vilja ingå på lämpligheten av genomförandet eller förkortandet av de sakkunnigas förslag eller på frågan om omorganisationen överhuvud, kunna vi likväl icke underlåta att känna oss en smula förvånade över Socialdemokratens något omotiverade negligerande av alla andras synpunkter än just de sakkunnigas. Detta så mycket mer som det väl inte är Socialdemokraten obekant, att sakkunskapen i stora delar av omorganisationsförslaget representeras uteslutande av herr Döös och dennes från en del äldre Stockholmsbanker emanerande intentioner.

Då omorganisationsfrågan också intimt sammanhänger med en reducering av tjänstemän och personal, synes det oss betänkligt att icke "någon avgörande vikt" fästes vid andra synpunkter än de sakkunnigas. Och vad det gäller sakkunskapen, torde det väl vara skäl misstänka, att såväl generalpoststyrelsen som postsparbankens styrelse sitter inne med en sakkunskap, som vida övergår de sakkunnigas.

Skulle det bli allmän praxis, att ingen "avgörande vikt" fästes vid de av en frågas lösning intresserade posternas meningar, då bleve det nog märkvärdiga lösningar och konsekvenser.

*

I DAG SMÄLLER DET.

Aftonbladet viftade i går afton med röd flagg. Naturligtvis är det sprängämnesflaggan vi syfta på. Tidningen har sin lilla kurtis bakom de politiska kulisserna och vet besked om att nu är laddningen åt den försvarsolustige Pär Albin färdig. Det skall bli en "grusom salbe" som självaste kommendörkapten Holmgren skall fyra av i första kammaren beträffande skytteanslaget. För säkerhets skull skall naturligtvis även en torped sättas under arken i andra kammaren. Där går ju Pär Albin mest och flanerar.

Det förljudes, att man ämnar vara blygsam och bara begära en och en kvarts miljon i den här smällen. Och av denna summa skulle till på köpet nära den halva miljonen uttagas i ammunition, vilken löper fara, att förstöras av rost och — mal höll jag på att säga.

Nåja. Det förljudes — det är fortfarande Aftongummans lyhörda öra! — att en liberal skall tåga i spetsen, när motionen skall fram på talmansbordet i andra kammaren. Genom att skänkas till skytterörelsen, skulle patronerna från kristiden komma till nyttig användning, påstår bladet till slut. — Svär inte på det!

Men kanske Aftonbladet har rätt ändå. Zäta blev ju ett tag storligen förbannad för den styvmoderliga behandlingen mot skytterörelsen. Kanske han nu mister intresset för saken, när det är fråga om kristidspatroner och tocke skräp.

Han har väl behov av bättre don när det kniper, och den rostiga smörjan får Aftonbladsherrarna för flintlåsgevären.

Härmed torde jag nu ha nöjaktigt klarat ut hur landet ligger i denna fråga. Och förrästen kan jag tillägga det, att Pär Albin inte går, om man så voterade en och en kvarts billion till kulor och krut åt skyttefäna.

Så spekulera inte på den biffen!

Carolus.

*

Som synes av annons å annat ställe i dagens nummer har Stockholms Fackliga Centralorganisations Hjälpbyrå för arbetslösa igångsatt skoförsäljning till förmån för de arbetslösa. Försäljningen rekommenderas i de organiserade arbetarnas åtanke

Förnya prenumerationen.

Alla de, vars prenumeration utlöper i och med denna månad böra så snart som möjligt förnya densamma.

Ett självmordsförsök i Stockholm.

Ett självmordsförsök begicks vid 9-tiden på fredag morgon på Söder. I huset Kapellgränd 17 A anträffades i ett kök tre trappor upp 26-årige handelsbiträdet Åke Almén liggande ganska svårt medtagen av gasförgiftning. Han hade i tydlig avsikt att beröva sig livet öppnat kranen till gasledningen och låtit gasen strömma ut. Han var ännu vid medvetande och fördes skyndsamt till Maria sjukhus. Motivet är okänt. Polisutredning pågår.

"UTAN GUD"

Fru Elin Ekstedt och Vilhelm Lundberg. Södermalmsteatern.

Bot för sot.

Spanskans nästkusin eller adoptivson i sjunde giftet — släktskapen är svår att hålla reda på — den där ock influensan kallas, håller på att dansa tango genom den avlånga demokratien. Den har som bekant också tagit några lätta danssteg i Svea Rikes huvudstad och har gjort en del av Per Albins och Gottfrid Björklunds gossar lite yra i mössan. Men det har tidningarna med vederbörlig pondus, statistik och annat småtrevligt redan omtalat. Däremot har man visligen tegat med att också tidningarna haft besök av spanskans fördömda och illa uppfostrade släkting. A r b e t a r e n, såsom varande lite bekant med utlänningar, hade också det tvivelaktiga nöjet att få ett besök av det exotiska fruntimrets omöjliga anförvant — märkte läsaren något? — och slapp inte från besöket med mindre än att ett par av redaktionens medlemmar ville ta en sväng med åbäket.

Som tredje man blev undertecknad uppbjuden och jag får säga: trevligare kan man ha det!

När jag på söndagsmorgonen försökte öppna mina förgätmigintx-blå tittgluggar var jag yr av bekantskapen, på måndagen var det inte stort bättre, dito på tisdagen. Troligen skulle det inte varit bättre ännu i denna stund om jag ej på onsdagsmorgonen känt ett sådant okuvligt begär att läsa F. D. Politiken. Begäret var något underligt, men så får läsarna också betänka att jag varit i sällskap med spanskans syssling eller bryllling de senaste fyra dagarna.

Det första jag konstaterade då jag öppnade bladet var att det i visst avseende höll på att sadla om. Där talades om att de "nödlidande i Ryssland tvingas att äta människokött", vilket tal är synnerligen hädiskt för att förekomma i den tidningen, som annars aldrig erkänner andra sanningar om Ryssland än dem som äro ägnade att framställa landet som ett välmågans och övergöddhetens lilla paradis, skapat av meningsfränderna till Z., Frippe Ström och andra duktiga karlar. Min förvåning över detta blev så stor att spanskans släkting släppte mig med ena näven.

Då fick jag syn på en artikel av Sv. L—t. Han har varit nog vänlig att uppmärksamma A r b e t a r e n — tidningen, inte den svultna m ä n n i s k a som så kallas — och att ur den eltera en del småsaker.

"Arbetaren nödgas e r k ä n n a s a n n i n g e n a v 'att under a n a r k i s m e n s m a s k b e g å t t s e n d e l e x p r o p r i a t i o n e r o c h f ö r b r y t e l s e r'. Detta erkännande är synnerligen viktigt och ger ju tillräckligt moraliskt underlag för de omskrikna 'förföljelserna'."

Nu släppte spanskans släkting med tre av de ännu fem kvarhållande fingrarna. Kunde inte annat. Ty jag råkade i så häftig skakning på grund av skrattlust, att inte ens digerdöden, spanskans farfarsfar skulle kunnat behålla greppet.

"Detta erkännande ger tillräckligt underlag" — när har man väl hört tenorerna på den kanten vara nöjda med s å litet? Om dom varit nog vänliga att upplysa om att s å l i t e t varit dem nog som "moraliskt underlag" för diverse historier — då hade m y c k e t förut varit förklarat. Nå jag tackar för det meddelandet kom som räddare ur influensans grepp. Att Sven-Lasse var en sådan improvisatör att han på fri hand kan "dra historier" trodde vi inte. Men något lär man sig ju efter en resa till Ryssland. U n d e r den var väl ej mycket att lära.

Nu serverade Sven Duva — förlåt: Lasse — följande lilla historia:

"Jag reste en gång med en svensk borgare på en järnvägsresa i Ryssland. Tjeka kom på tal. Han svor på att något så nedrigt hade aldrig funnits i världen förr. Jag invände rätt saktmodigt: Ja, men låt oss tänka oss livet här om Tjeka just nu skulle avskaffas. Ja, svarade han, ja — — ja, då gick ju allt åt häcklefjäll."

"Och det är sant" — betygar denne moderna Sven Duva. Men jag kan tala om en annan historia:

Jag reste en gång med en Amerikansk-tjeko-slovakisk-ryss i en svensk järnvägskupé. Politiken kom på tal. Han svor på tretticelva språk över att en så nedrig tillställning som Politiken existerade. Jag invände rätt saktmodigt: Men hur skulle det varit om den ej existerat? Då hade ju sverges folk aldrig fått en massa vederhäftiga lögner om Ryssland. Ja, svarade han — ja, — — ja, då gick det åt helvite med svenska folket". Jag svarade ingenting. Men vill Sven Duva veta borgarens namn, så byter jag mot den svenske borgarens.

Röda Masken.

Kooperationen i Örebro.

ÖREBRO, fredag. (TT).

Konsumtionsföreningen örebro har under 1921 haft en omsättning av kronor 6,374,881:62 mot 6,329,682:32 föregående år. Medlemsantalet har ökats med 790 och uppgick vid årsskiftet till 4,635.

Intressant föredrag om byggnadsgillena.

(Forts från sid. 1.)

stegrat produktionsresultatet. De ha satt samhällsintresset i förgrunden och därmed betonat en strängt renodlad socialistisk karaktär.

För att undgå profiteringen stöda gillena sig på den ståndpunkten, att de vilja utföra byggnadsarbetet till verkliga självkostnader. Regeringen har emellertid tvingat dem in

på en väg, som leder till profitering,

ty den har förbjudit överenskommelser mellan kommunerna och gillena enligt självkostnadsprincipen och påbjudit överenskommelser på grundval av fixerade maximikostnader, alltså kontrakt, som lämna rum för vinst eller förlust. Gillena ha motvilligt tillsvidare böjt sig inför detta påbud, men samtidigt offentligt förklarat, att de icke ämna tillgodogöra sig maximikontrakten i profiteringssyfte. Deras osjälviska kynne, deras solidaritetskänsla med det allmänna framstår i klarare dager genom ett beslut de fattat, vars principiella innebörd är, att en viss del av eventuellt överskott på ett utfört bygge skall återgå till kundenkommunen. I Londondistriktet återlämnas 50 proc. av eventuellt överskott. I Manchesterdistriktet icke mindre än 90 proc. Resten fonderas för att användas att bestrida eventuella förluster med. Ingenting av överskottet får delas ut bland arbetarna, vilka avlönas enligt de bestämmelser, varom fackförbunden och den privata arbetsgivareorganisationen inom byggnadsbranschen överenskomma.

I enlighet med de socialistiska principerna vilja gillena sträva efter

en omvärdering av arbetskraften,

så att denna icke betraktas och behandlas som en handelsvara utan i stället socialt värdesättes. Detta innebär att produktionen bör organiseras så, att den kan garantera de inom densamma sysselsatta en människovärdig och tryggad existens.

Ute på arbetsplatserna tillämpas full demokrati, såväl med hänsyn till arbetares anställande och avskedande som ock i fråga om val av förmän etc. Allt arbete betalas per timme. Gillena hävda timlönsprincipen, icke minst av praktiska skäl. Ackordsarbetet driver visserligen fram ett kvantitativt rikt arbetsresultat, men på kvalitetens bekostnad. Gillena lägga stor vikt vid att främja yrkesskickligheten, de understryka särskilt att de vilja medverka till en yrkesskicklighetens renässans, som kan skapa arbetsglädje och därmed också frambringa ett kvalitativt gott utbyte. Lönerna utgå enligt avtalen på den privata marknaden. Konkurrensen med denna utesluter högre löner. Men gillena ha däremot genomfört avsevärda reformer i fråga om arbetsanställning. De garantera sina arbetare full lön vid olycksfall, vid sjukdom och vid arbetslöshet till följd av otjänlig väderlek. Gillenas stora mål är att skapa en tryggad ställning för arbetet i överensstämmelse med samhällets rätt och intresse.

Efter det med skioptikonbilder belysta och med livligt bifall mottagna föredraget yttrade sig ingenjör *Morén*, vilken framhöll, att det av inledaren skildrade systemet troligen synnerligen väl lämpade sig för engelsmännens kynne. Huruvida gillesandan kan anpassas i Sverge är en annan fråga, men önskvärt vore det nog.

Ingenjör *Dahlberg* undrade vem som skulle bestämma lönerna, när gillessocialismen kommit så långt, att ingen konkurrens fanns längre. Kanske lönerna skulle bestämmas efter index? Denna är alltför osäker. Förmodligen komme arbetarna att vilja bestämma sina löner själva. Efter vilken skala skola då de olika lönerna värderas? När konkurrensen bortfaller, återkommer bekvämlighetssynpunkten, och den socialistiska idealismen försvinner. Hela idéen vore baserad på en vacker tanke, men med hänsyn till den mänskliga naturen trodde tal. icke på den.

Inledaren ville framhålla, att det alls icke var meningen, att all konkurrens skulle försvinna. Det kan bli konkurrens även de sociala företagen emellan. För övrigt har konkurrensen i stor utsträckning försvunnit även bland de privata företagen genom trust- och kartellbildningar. Det borde allvarligt undersökas, om man kunde få ett system, varigenom samhället tillförsäkrades billiga och bra bostäder och de inom byggnadsindustrien sysselsatta fingo jämn sysselsättning.

Ingenjör *Morén* fruktade, att gillena slutligen icke komme att bli annat än entreprenadbolag. Beträffande konkurrensen inom byggnadsfacket hade hittills alla försök till kartellbildningar misslyckats.

Ingenjör *Dahlberg* ville medgiva så mycket, att det vore mycket bra med gillessocialism just nu för att få ett medel att avhjälpa bostadsbristen. Kunde den rycka upp yrkesskickligheten inom byggnadsfacket vore det naturligtvis också bra.

Ingenjör *Häger* trodde, att det svenska lynnet icke passade för gillessystemet så bra som det engelska. Det torde bl. a. ej vara lämpligt att uteslutande hålla sig till timlönesystemet. De ackordsarbeten, som förekomma hos oss, bli vanligen väl utförda. Faran hos oss ligger i att yrket icke längre rekryteras på tillfredsställande sätt.

Ingenjör *Gidoff* trodde ej, att vi kunde komma upp till den kapacitet på byggnadsområdet vi hade före kriget, även med anlitande av gillessystem. Detta system trodde tal. vara en av kristiden framkallad konstlad produkt.

Inledaren hade åter ordet för att replikera en del av de talare, som uppträtt, och framhöll bl. a., att det var fullt praktiskt folk och icke endast idealister, som satt igång gillesrörelsen. Och om det visade sig, att gillessystemet innebar billigare och bättre byggnader, så bjöde väl förnuftet att man accepterade det. Ackordssystemet gick mycket väl att infoga i gillessystemet.

Efter ytterligare några inlägg var debatten avslutad.

KONST OCH TEATER

Chefsfrågan vid Dramaten. Man hade väntat, att chefsfrågan vid Dramatiska teatern skulle erhållit sin lösning vid den konselj, som i dag hållits.

Nya Dagligt Allehanda har med anledning därav haft ett samtal med ecklesiastikministern Olof Olsson, som meddelade, att mellankommande hinder gjort, att avgörandet icke kunnat ske i dag, men att beslut antagligen kommer att fattas vid den konselj, som kommer att äga rum i nästa vicka.

*

Vid Hovsångare John Forsells konsert för Svenska Kyrkans offervaka i Storkyrkan söndagen den 22 d:s kl. 8 e. m. kommer programmet att upptaga följande nummer: Mozart: Cantate (Freimaurercantate). Söderman: Kung Heimer och Aslög, L. Glass: Landskab, S. Palmgren: Liljekonvalje, Grieg: En Svane, E. Sjögren: Hvil over Verden du dybe Fred, Rangström: Melodi, Svedbom: Sten Sture, Verdi: Confutatis Maledictis ur "Messa da Requiem", Wagner: Sång till aftonstjärnan, W. Stenhammar: Sverige och Beethoven: Guds lof i naturen. Till första och två sista numren utföres accomp. av orgel av direktör D. Wikander och till samtliga nummer vid flygeln av fröken Märtha Ohlson. Biljettförsäljning pågår i Svala och Söderlunds Hovmusikhandel, Malmtorgsgatan 8 och filialen Stureplan 2.

*

Kungl. Dramatiska Teatrarna. Teatern vid Nybroplan ger i afton "Gurli" med friherrinnan Ellen Cederström som gäst. I morgon, söndag, samma pjäs. Måndag giver Konstnärliga teatern i Moskwa "Natthärbärget". Biljetter till denna föreställning säljas i dag, lördag, 12—4 mot dubbelt förköp i teaterns förköpsbyrå. Tisdag gives "Onkel Vanja". Onsdag sista föreställningen med "Bröderna Karamasow". Texthäften till alla tre pjäserna tillhandahållas i biljettkontoret till ett pris av 50 öre. Teatern vid Birgerjarlsgatan giver i afton 'Jokern". I morgon, söndag, samma pjäs.

Folkets hus teater ger i afton och vid morgondagens båda föreställningar kl. 3 och 8 e. m. nyårsrevyn "Den trädlösa". Detta blir sista lördags- och söndagsföreställningarna med detta program.

Sundbybergs teater ger i afton för näst sista och i morgon för sista gången nyårsrevyn "Allt för alla".

Vattenfallsstyrelsen får köpa kopparlina i Tyskland.

Statens arbetslöshetskommission tillstyrker den av vattenfallsstyrelsen gjorda framställningen om tillstånd att uppköpa c:a ... ton kopparlina i Tyskland. Skillnaden mellan de svenska och tyska anbuden är nämligen stor och överlämnandet av den jämförelsevis obetydliga beställningen till svenska fabrikanter kan näppeligen komma att ha någon betydelse för lindrande av arbetslösheten.

MEDDELANDE TILL DE ORGANISERADE ARBETSLÖSA.

I dag utdelas kött till alla å vår byrå inregistrerade arbetslösa med familj eller hem som hava nummer från och med 501 —1250. Obs. Måndag ingen köttutdelning. Den som ej infinner sig rätt dag erhåller intet kött.

Stockholm den 20 jan. 1922.

Stockholms Fackliga Centralorganisations Hjälpbyrå för arbetslösa

Inbrottsstöld

förövades härförleden i tidningskiosken vid brukshandeln i Fagersta-Västanfors, varvid tobaksvaror för c:a 200 kronor tillgrepos. Spaningarna på förövaren kommo snart att inrikta sig åt visst bestämt håll, och vid en undersökning som polisen gjorde i den misstänktes bostad, påträffades mycket riktigt huvudparten av det stulna. Detta har återlämnats till ägaren.

Vid nästa rättegångstillfälle blir det för tjuven att stå till svars, ej blott för den här berörda saken, utan även för en del annat, för vilket han misstänktes.

Kanske sant nog . . . — Varför gråter Amanda? Är det för att ni skall flytta från oss!

Jungfrun: — Nej, ohnej, jag kom bara att tänka på den stackarn, som kommer efter mej . . . !

Rysslands armod i Nekrasovs diktning.

Av Hjalmar Grape.

Han hör till dem, som både sett och känt nöden tränga sig in på livet. Fadern var domare i det Joroslaviska guvernementet, och den unge Nikolaj fick tidigt följa med på hans ämbetsresor och närvara vid rannsakningarna. På detta sätt lärde han känna de mörka sidorna ov folkens liv, "och världens brott och nöd och ondska brände sig outplånligt in i gossens själ". Dessutom var umgänget med fadern ägnat att göro honom hård och brutal, och det var endast från sin blida, älskade mor han mottog någon värme och några impulser till godhet. Men så är han också en av den ryska kvinnans mest trofasta och hänförda skildrare. När han blivit student, skickade fadern honom 1837 till Petersburg för att bli officer. Men en kamrat lockade honom till litteraturstudier vid universitetet. Att ge sonen en lärd uppfostran ingick inte i faderns planer. Men den unge Nekrasov tredskade och förlorade därmed allt understöd från hemmet. Nu fick han en lång tid pröva proletärlivets bitterhet. Men han beslöt, som han själv uttryckte sig, "att inte dö på en sophög", och genom korrekturläsning, läxhjälp och tidningsskriveri lyckades han uppehålla livet samtidigt som han försökte utvidga sina kunskaper. Men snart måste han arbeta uteslutande för att uppehålla livet. Han frös, svalt, överansträngde sig men bet sig fast i livet med vild energi, och till sist lyckades han kravla sig upp ur eländet. Han blev redaktör för en tidskrift, som just genom Nekrasovs praktiska duglighet blev ekonomiskt bärkraftig. Men även sedan blev hans liv en oavbruten kamp med andligt lidande.

Nekrasov kallar sig för "hämndens och sorgens" diktare. Men den som känner hans eget liv och Rysslands tillstånd under den tid han började sin verksamhet, förstår mer än väl orsaken. Nikolaus I hade 1825 börjat sin regering med avrättningar och förvisningar, och sedan tyngde en dov, hopplös bitterhet över hela det ryska folket, dem, som ännu äg[illegible] behov av utveckling. Men det finns denna tid några få ropande röster i öknen. De mest aktiva äro Bjelinskij och Nekrasov. Den förre är i främsta rummet kritiker, den senare skald och romanförfattare. Romanerna äro snarare en mångskrivares alster, men dikterna bära många den sanna, friska poesins ursprunglighet och kraft över sig. Och ändå finnes det knappt någon dikt av Nekrasov utan en bestämd tendens. Det är häftiga anklagelser, energisk agitation eller tunga reflektioner, som bryter sig fram mitt under friska, åskådliga scener av ryskt liv. Ty Nekrasov är inte endast en skarpsynt iakttagare, bräddfull av satir och ironi, han är en oböjlig viljemänniska som älskar handlingar ännu högre än ordet.

Det ryska folkets lidande och förnedring är huvudämnet för hans diktning. Hela Ryssland synes honom i en av hans svårmodigaste dikter som en oskördad teg. De fullmogna axen klaga i höstvinden. Varenda förbiflygande glupsk fågel plundrar dem på deras rikedomar, hararna trampa ner dem, och stormen piskar dem: "Var är då skördemannen? Var är det han väntar på? Inte har han väl plöjt och sått, för att höstvinden skall strö oss omkring till ingen nytta!" Då svarar vinden sorgset, att plöjaren och såningsmannen har förlorat sina krafter, händerna hänga slaka som piskor, ögonen stirra maktlösa, och rösten förtvinar. Ty Ryssland är hungerns land. En arbetslös kvinna drömmer i en dikt om de lyckliga människor, som få äta sig mätta och till söndan få äta fet fårstek, medan det står som ett moln av ånga över kålsoppan. "Åh", utropar hon, "det kliar i mina händer av lust att arbeta!" Hon vore glad, t. o. m. om man befallde henne att i "hetaste sommarn plöja flygsand" och "i smällkalla vintern hugga ner den tätaste skog". Men det finns andra olyckor, som är lika svåra om ej mera. Nekrasov parodierar Lermontovs vackra "Vaggsång" och inlägger i vemodet och ömheten en bitter satir. Det är ett litet barn med en skälm till far. "Sov, du lilla ostyring, medan du ännu är hederlig" och "inte kan stjäla". Snart ska du lära dig "att prydligt kröka rygg", som en penninglysten tjinovnik. I en annan dikt går en droskkusk i ständig grämelse, därför att han inte begagnat ett utmärkt tillfälle att stjäla 5,000 rubel. Men när ryssen ångrar, är han grundlig. "Vlas" har pryglat ihjäl sin hustru, levt på röveri och hästskojeri och ofta ryckt den sista brödbiten ur den fattiges mun. Men sjukdomen kommer och feberdrömmarna hotar honom med helvetet. Och det gör ett så outplånligt intryck på honom, att han, så snart han blir frisk, delar ut allt vad han äger. Han går omkring barbent och kalhuvad som en botgörare med en helgonbild och den heliga boken och tigger allmosor för sitt uppehälle och för att bygga en Guds kyrka i sin hembygd där han genom sitt liv skändat Guds namn. Men "tjuveriet" kan också vara något djupt tragiskt, inte bara simpelt vinstbegär. En bagare kastar sitt tråg, springer skrikande efter en tjuv och lyckas till sist rycka sin kringla, till hälvten uppäten, ur dennes hand. Tjuven var utan stövlar, i trasig rock, med ett sjukligt, visset ansikte. Slutet blev, att polisen som rättvisans väktare tog hand om honom. Men vad gör skalden, som ser på det hela? Han är just på väg till en bjudning, och när polisen knogar iväg med sitt offer, skriker skalden åt kusken: "Kör!" "Och", tillägger han, "jag tackade gud, för att jag hade ett arv" ty eljes, menar han, skulle också han ha gjort på samma sätt och ha rönt samma öde som tjuven. Men vi veta att Nekrasov inte hade något "arv"; i stället skaffade han sig genom egna spekulationer, förmögenhet, och bakom orden sticker det fram en tagg av självironi, han såg orättvisan och eländet men var ej den gången stark och manlig nog att kunna hjälpa. Sådana känslor, fast med ännu bittrare allvar, finner vi t. ex. ofta hos Tolstoj.

Ett av det ryska livets tyngsta plågor är superiet. I den stora dikten: "Vem lever lyckligt i Ryssland?" är det egentligen brännviset, "vodkan", som är den gräsligaste förbannelsen — och den enda "lyckan"! En bonde eller "musjik" säger, att han "arbetar sig till döds men super sig halvdöd". Dikten är ofullbordad, men en bekant frågade Nekrasov, hur han tänkt sig slutet och svaret på frågan. Och han förklarade, att "den lycklige i Ryssland är endast den druckne"! När musjikerna förgäves letat efter en lycklig människa i hela Ryssland, komma de tillbaka till sin hemby. Där påträffa de vid en krog en karl, som håller på att sova ruset av sig. De ta honom med sig in i krogen och hälla brännvin i honom, och börjar ett vilt dryckeslag, då musjiken glömmer alla livets missöden, allt elände och förtryck och åter tror sig vara ung och mäktig. Detta är en överdrift av en förtvivlad människa i en förtvivlad tid, men bakom överdriften ligger det i alla fall en fruktansvärd sanning med smärta och blygsel erkänd av Rysslands störste och ädlaste diktare.

Vad som är den röda tråden i allt som Nekrasov skriver om sitt folk, det är hans stora kärlek. Det är för folket han skriver och inte för den s. k. fina världen. Han vårdslösar formen, som om den egentligen ej anginge honom för att i stället ge utlopp åt sina tankar och känslor. Han vill bli förstådd och bryr sig inte om att bli beundrad; därför blir han ingen skald för finsmakare. Men gripande är hans kärlek till Ryssland. Han är på resa i Sydeuropa, men liksom Gogol och många andra landsmän med honom trånar han outsägligt till de ändlösa stepperna med de rasande stormarna eller den djupa tystnaden, till "de pilomsusade vägarna" och "de ändlösa fälten, där axen böja sig i tacksamma kyssar mot jorden". Trots brott och nöd "ha lasterna ej trängt till djupet av fokets hjärta, ty där slumrar ännu folkhälsans äkta kraft levande". Och sitt dödsår 1876 skriver han "till våra såningsmän" och uppmanar dem: "Sån vad som gott är och klokt och evinnerligt! Sån — och vårt folk skall er säga ett innerligt, broderligt tack!" Och hur fylld av "hämnd och sorg" han än må vara, så veknar dock alltid hans hjärta, när han diktar om den ryska kvinnan. Och detta framförallt tack vare hans mor, vars ljuva minne han hela livet välsignar.

Det är sant: Nekrasov hade som karaktär många fel. Han erkände själv med sorg och blygsel, att han alltför mycket utvecklat de "praktiska" sidorna av sin natur. Hans ungdoms nödår slog om i mannaålderns förvärvsbegär och snålhet. Och denna känsla att ej hålla måttet inför idealet var ständigt liksom ett öppet sår hos honom, som pinade honom och drev honom att dikta för de olyckliga och förtryckta. Dostojevskij framhöll också detta i sitt tal vid Nekrasovs grav. I alla händelser kan vi säga detta om honom: att han älskade mycket. Och därför har han rätt till förståelse och kärlek. I Rysslands historia står han också som en av folkets befriare under ett av dess svåraste skeden.

~ Bokmarknaden ~

En Marx-biografi av Mehring.

Franz Mehring, Karl Marx, hans livs historia. Del I. Aukt. övers. av T. Nerman. Frams förlag. 275 sidor. Pris 7:50.

Första delen av ett ståtligt biografiskt verk har nyligen utkommit på Frams förlag, nämligen Mehrings framställning av K. Marx' livs historia.

Mehring var till sista andedraget fullt trogen sina revolutionära antecedentia, gick bort kort tid efter Karl Liebknecht och Rosa Luxemburg av smärta och sorg över sina vänners och stridskamraters tragiska slut och att en "socialistisk" regering hade kunnat låta något sådant få passera. Han hade, upprörd av nämnda blodsdåd, under sina vandringar natt efter natt i sin bostad ådragit sig en svår förkylning, som övergick till lunginflammation med dödlig utgång.

Han var då en 70 år gammal man. Strax förut hade han slutat sin stora Marx-biografi, som sålunda författats i hans höga ålderdom. Ett kvarts sekel tidigare hade han skrivit tyska socialdemokratins partihistoria, som inbringat honom mycket beröm.

Til en god biografi hör, anser Mehring, beundran och kritik, lika fördelade. Lärjungens beundran för sin oförliknelige store mästare lyser också igenom i hela biografien, såsom den föreligger i sin första del. Först sedan arbetet utkommit i sin helhet, kan man bilda sig ett totalomdöme om halten av Mehrings karaktäriserade kritik. Föreliggande del når fram [illegible] revolutionära utvecklingsfas eller till hans tredje landsflykt, m. a. o. överflyttning till England, varest Kapitalet skrives och hans ledning inom första Arbetarinternationalen börjar.

Mehrings beundran för Marx är dock icke bokstavsträlens eller den sorts ortodoxa beundran som t. ex. Kautsky "orubbligt" utvecklade, innan världskriget hade gjort även denne "manlige och orubblige" förkämpe för socialismen till den ytterst försiktiga center- eller högermannen, glömsk av sina föregåenden. Mehrings beundran är däremot genomträngd av den heliga anden hos Marx. Han har blott förakt för vad han benämner "den officiella partilegenden" om Marx, representerad av Kautsky och en viss hr Rjasanoff.

Marx' sympatier för Proudhon och Weitling vid deras första framträdande under hans som sagt första revolutionära fas bli utan partilegendariska reservationer av Mehring fullt erkända. Förhållandet till Bakunin på gott och ont tillhör en senare period och blir därför i denna avdelning blott i förbigående berört, men synes Mehring redan nu vilja göra Bakunin rättvisa, vari han haft föregångare i ryska socialdemokraters på tyska författade biografiska småskrifter.

Detta är sålunda en av de kritiska sidorna av Marx-biografien, och den kritik han vill skola komma till sin rätt för att vara en god biografi. Man blir icke dess mindre smått överraskad att höra ur Mehrings mun att Marx även såg i Proudhons förstlingsskrift om den privata äganderätten "den första vetenskapliga manifestationen av det moderna proletariatet". Men Proudhon var rätt oförbehållsam i sina omdömen om Marx i deras första korrespondens med varandra; och brytningen mellan dem var oundviklig, ehuru Marx efter Proudhons död gärna skall ha erkänt, väl privatim, den mäktiga impuls Proudhon från början givit honom.

Angående Weitling fann Marx hans skrifter geniala och i teoretiskt hänseende t. o. m. ofta överträffande Proudhons, så mycket mer geniala, heter det, som den tyske skräddaregesällen före Louis Blanc, Cabet och Proudhon banat väg för samförståndet mellan arbetarerörelse och socialism.

Lika litet kan man undgå att angenämt förvånas, när Mehring öppet förklarar att Marx själv "alltid avvisat påståendet att han skulle ha upptäckt klasskampens teori". För sin kunskap om klassernas och deras striders historiska väsen hade han Guizot och Thierry att tacka. Vad Marx gjorde anspråk på för sin räkning var "bara" att ha påvisat att "klassernas existens är bunden vid bestämda historiska utvecklingsstrider i produktionen".

Vet man så att Mehring är Marx' och hans läras hängivnaste lärjunge, så måste man hälsa Mehrings kritik, sådan den tar sig uttryck i det nyss anförda, med oförställd glädje för den för partisanningen jämt och samt förtrampade stora och riktiga sanningens skull. Få vi sedan se, om fortsättningen håller vad början lovar och så långt en marxhängiven kan gå i objektivitet.

Föreliggande svenska upplaga av Mehrings Marx-biografi, som har ett format likt formatet hos vissa konstverk, är försedd med ett stort galleri av porträtt av män, vilka i Marx' första tid spelat en eller annan roll i den marxistiska rörelsen.

G. H. H.

En modern Jorsalafarare.

J. L. Saxon: Det nya Palestina. Bokförlaget Nutiden, Stockholm. Pris 6:50.

Det gamla landet kring Jordanfloden och Genesareth har i snart två årtusenden lockat människor till pilgrims- och erövrarefärder och ännu har denna det gamla landets dragningskraft icke avtagit. Beviset härför ha vi bland annat i **Saxons** föreliggande nya bok "minnen och intryck från en färd genom bibelns land". Dock — det är en himmelsvid skilnad på en modern jorsalafarare och en från den tid, då allt vad fromma äventyrare hette, styrde tankar och steg mot "det heliga landet".

I dag är jorsalafararens lans utbytt mot pennan, skölden ersatt av kameran och manteln med korset har fått vika för den moderna sportkostymen. Men så är också färdens ändamål i dag ett annat än att erövra "Kristi grav" eller andra pseudo-historiska platser. Nu gäller det blott erövrandet av bilder och intryck från den fläck av jorden, dit västerlandets religiösa tradition och fantasi förlagt den enligt kristen mening största världshistoriska tilldragelsen.

Den pilgrims- och upptäckarefärd till "det heliga landet", som företagits av Såningsmannens redaktör, J. L. Saxon, och dennes son, har, efter boken att döma, varit rätt givande.

I boken som blivit en frukt av resan, får läsaren en rad livliga och lätta skildringar av det gamla Judalandet och dess [illegible] bemärkta platser och orter. För dem, som ha intresse av att lära känna Jerusalem och det land för vilket denna stad en gång var samlingsplatsen, kan dylik kännedom inte förvärvas på ett behagligare sätt, än genom att följa Saxon på hans färd.

Från Egypten, tvärs genom öknen, för han läsaren in i Palestina och omkring bland alla dessa mer eller mindre falska "minnen" och "heliga gravar", som gömmer så mycket av en religiös fantasis hugskott och av kristligt fantasteri. Och han skildrar sin färd inte bara med ord, utan ger också med omkring 200 bilder, de flesta utmärkta och givande, en levande föreställning om det nuvarande Palestina.

Allt detta har sitt stora värde och Saxon är en reseskildrare i vars sällskap läsaren ej har tråkigt, dock finnes i boken partier och inslag som icke bara saklöst kunnat varit borta, utan som också äro ägnade att ge en viss misstro till bokens övriga delar och partier.

Någon synnerlig respekt för herr Saxons kritiska sinne har recensenten aldrig varit bekajad med, och sannerligen ger denna bok ingen anledning till tro på dess författares historiska omdömesförmåga.

"Utan att känna ett lands forntid skall man aldrig förstå dess nutid", säger herr Saxon i tredje kapitlet. Men då tillhör herr Saxon tydligen dem, för vilka Palestinas nutid alltid skall bli ett terra incognita. Ty de prov han ger, särskilt i första och andra kapitlen av boken, ger vid handen att han ej mycket känner om landets **forntid**, men väl en hel del av **legenderna** om det och om de pseudohistoriska personer den diktande fantasien befolkat det med.

Hans kritiklösa återgivande av dessa legender såsom historiska sanningar verkar beklämmande och väcker misstanken att herr Saxon även på andra områden är mindre noga med vad som är sant och verkligt. När man tager Abraham, Sara, Isak och Jakob samt alla övriga bibliska legendfigurer för historiska verkligheter då har man stannat kvar i "barnatron" eller kopplat av omdömesförmågan. Och när herr Saxon berättar om det israelitiska slaveriet i Egypten, flykten därifrån och ökenvandringen till det "förlovade landet", såsom om detta vore historiska, av autentiska dokument styrkta händelser, då visar han sig besitta bra lite antingen historisk sans eller beläsenhet.

Även en del av "de historiska platser" herr Saxon skildrar och gör till medelpunkter för den "heliga historiens" händelser äro ej annat än skapelser av senare tiders religiösa skapelseiver — men herr Saxon låtsar intet därom, vet intet därom.

Dock — herr Saxon begår inte bara misstag och ger dem spridning; dess bättre hjälper han också till att skingra åtminstone **en** villfarelse: om den av Selma Lagerlöf skildrade "Svenska kolonien" i Jerusalem. Herr Saxon visar nämligen att någon sådan koloni alls inte existerar men väl en amerikansk dylik — American Colony — i vilken de 35 svenskar, som 1896 utvandrade från Nås i Dalarna äro medlemmar.

Författaren ger en vacker och medryckande skildring av denna koloni och den ideala **humanism** som där är rådande.

Alla koloniens medlemmar "arbeta som hästar allesammans, men ingen befaller över den andre. Var och en åtar sig det arbete, varmed han tror sig bäst tjäna gemensamheten. Alla göra sitt bästa, villigt och glatt: **allt arbete är lika ansett.** Alla medlemmar ha samma sociala ställning. Och det märkligaste av allt: **ingen av koloniens medlemmar har bestämd avlöning.** Var och en tar i koloniens butik de varor han önskar eller lyfter i den gemensamma kassan för inköp annorstädes så mycket han tycker sig behöva. Och **det skrives inte upp!** Ingen frågar efter hur mycket den andre förbrukar."

Man får väl hoppas att denna skildring av den amerikanska koloniens ekonomiska principer är något mera vederhäftig än [illegible] Lagerlöfs pekoralistiska beskrivning över den obefintliga svenska kolonien. —

Bortsett från de okritiska "historiska" skildringarna och rekonstruktionerna är boken bra. Lätt och ledigt språk och medryckande stil gör den njutbar även för den otränade läsaren.

I förhållande till volymens storlek — närmare 400 sidor — och med tanke på det myckna och dyrbara illustrationsmaterialet, är bokens pris mycket lågt i jämförelse med vad andra dylike verk betinga. Ett gott papper och en trevlig utstyrsel förhöjer dess värde.

Ax. A.

Nytt från Sovjetryssland.

Enligt meddelande i tidningen "Politika" i Konstantinopel ha resterna av Wrangels trupper, som befinna sig i Turkiet, anmodats lämna landet före slutet av januari. En del av dessa trupper komma att sändas till Bulgarien, en annan del återvänder till Sovjetryssland.

*

På grund av ett beslut av Allryska centrala exekutivkommittén har tillsatts en budgetkommission, vari ingå Rogov, Preobrasjenskij, Schmidt, Nogin, Larin och andra.

*

I Kiev har inrättats en sockerindustribank med ett aktiekapital om 12 miljoner guldrubel. Banken kommer att ha filialer i Moskwa, Charkov, Kursk m. fl. städer.

*

Centrala hjälpkommissionen har tacksamt mottagit republiken Fjärran österns erbjudande att härbärgera 3,000 kvinnor från hungerområdet och beslutat omedelbart sända önskat antal barn.

*

Sovjetregeringens representants biträde i den amerikanska hjälpadministrationen Palmer har avlidit i fläcktyfus, som han ådragit sig under en resa i hungerområdet.

*

Livsmedelskommissariatet rapporterar, att 1,900 järnvägsvagnar lastade med utsäde sänts till olika platser inom hungerområdet för distribution.

*

Isvestija påpekar i en artikel de kolossala lager av salt och fosfor, som finnas i Ryssland och som ha ett ofantligt värde såsom exportvaror, i synnerhet för Tyskland.

I Ekonomijeskaja Sjizn meddelar en specialist på naftaindustrin, att naftaproduktionen i Baku på senaste tiden betydligt ökats, vilket ger grund att vänta ytterligare uppsving i framtiden. Arbetarnas förseende med livsmedel förbättras med varje månad. Maskiner för naftaupptagningen komma att erhållas via Konstantinopel.

För närvarande äro 17 textilfabriker i gång i guvernementet Jaroslav, under det i juli 1921 endast 6 voro i verksamhet. Alltsedan oktober månad har produktionen oavbrutet stigit.

En roman av Claud Anet.

Ariane ung rysk flicka. Roman av Claude Anet. Thure Wahledows förlag.

Den franske journalisten Claude Anets kvinnoskildring kan räknas bland höstens succésböcker. Tyvärr är den svenska översättningen långt ifrån god. Man behöver inte vara någon stilistisk finsmakare för att mer än en gång förarga sig över de språkliga bockarna, när man läser igenom den svenska upplagan.

Claude Anet är pseudonymen för Jean Schoper, fransk estet och journalist, född i Schweiz 1868. Han är uppfostrad i ett rikt och förnämt hem och har fått tillfredställa sin håg för studier och resor. Bland hans talrika och olikartade produktion märkas reseskildringar från Persien och Italien och ett stort arbete om den ryska revolutionen. Claude Anet har som krigskorrespondent vistats tre år i Ryssland och under denna tid upplevat både revolutionen 1917 och bolsjevismens seger 1918. Men under sin vistelse i Ryssland har han tydligen trots de politiska stormarna haft tid och tillfälle att studera människor. Därom vittnar åtminstone hans erotiska roman "Ariane", som inte har sitt minsta intresse som psykologisk analys.

Ariane, hjältinnan i Claude Anets roman, är en modern och i litteraturen alldeles ny typ av den emanciperade kvinnan. Och hon förefaller långt mera sympatisk och fängslande än den föråldrade typen av emancipationskvinnan, hon med det kortklippta håret och cigarren i munnen. Ariane är en ung, intelligent och moraliskt frigjord flicka, studentska vid universitetet i Moskva. En kväll gör hon på operan bekantskap med en herre av kosmopolitiskt snitt. Han är en rik, världserfaren och aristokratisk affärsman av den typ, som ena dagen befinner sig i New York, andra dagen i Moskva. Den sjuttonåriga Ariane blir utan många preludier hans älskarinna. Constantin Michel låter henne från början förstå, att det endast skall vara en kortvarig förbindelse till ömsesidigt nöje och att den inte hos någondera av kontrahenterna bör lämna något djupare spår. Men han blir snart alldeles betagen i den vackra och pikanta flickan, som roar honom med kvicka skildringar från den sydryska småstad, där hon tillbringat sin skoltid och har sitt hem. Hon är fantasirik, nyckfull, motsägande och spirituell. Constantin Michel beundrar självständighet. Men hennes cynism sårar honom. Hon vet det och plågar honom därför med avsikt genom att ständigt [illegible] honom i sina föregående erotiska äventyr. Lugnt och tvärsäkert förfäktar hon kvinnans moraliska frigörelse och hennes rätt att tillfredsställa sina livsbegär lika fritt som mannen. Emellertid förblir hon alltifrån första mötet en gåta för sin älskare, och denne erfarne kvinnokännare är halvt mot sin vilja helt och hållet fängslad av den lilla studentskan, fastän han icke kan komma underfund med hennes verkliga känslor. När han beslutat att bryta förhållandet, som till slut blivit honom olidligt, faller Arianes hela gåtfulla köld, som endast varit en mask, bort. Och hennes älskare förstår med ens hennes verkliga känslor. Hon har från första stund älskat honom. I själva verket är hon en liten oskuld och Constantin Michel har varit hennes första och enda kärlek. Men i stolt egensinne och för att hävda sin självständighet gentemot mannen-älskaren har hon pådiktat sig ett äventyrligt förflutet.

Ehuru Arianes typ uppdyker litet varstans, där de fria samhällsteorierna börjat vinna genklang, är hon dock först och främst en rysk kvinnotyp. Vi ha lärt oss att beundra den ryska kvinnans djärvhet och klara intelligens. Med samma djärvhet, som hon brutit med traditionerna på det sociala och politiska området, har hon, då det gällt erotiken, brutit med fördomarna. Den djärvhet, intelligens och idealitet, som besjälar den ryska kvinnan, gör henne till framtidskvinnan av vilken västerländskan har åtskilligt att lära.

Claude Anets bok är såsom kärleksroman betraktad frisk och betagande. Situationerna äro skildrade med öppen naturlighet, utan egoism och utan onödigt raffinemang. Ehuru boken med sin utpräglade erotism verkar fransk vilar inte av skämd boudoir-luft över skildringen.

A. F.

Annonsanskaffningen.

En kamrat från Smedjebacken meddelar i ett brev till oss, att han har stora förhoppningar att få annonser. Skall nu hugga i med hårdhandskarna för att anskaffa de flesta möjliga annonser.

Rätt så! Ligg i överallt för annonsanskaffning. Därmed stärkes tidningens ekonomi.

Hadjetlachéligans general de Gysser släppes ur fängelset.

K. m:t har i fredagens konselj bifallit den i Hadjetlachémålet dömde general G. A. de Gyssers ansökan om villkorlig frigivning.

Samhällets slöseri med prima arbetskraft.

Hur den "moderna gårdfarihandeln" florerar i Stockholm.

Hur många är det, som i dessa dagar säljer kängsnören i Stockholm?

Det är svårt att komma med någon statistik i detta fall, ty denna kategori av affärsmän inregistrerar ej sin rörelse i något handelsregister; men lika väl kan det påstås, att de äro legio, förthy de äro många (för att nu citera skriften). Man behöver ej heta Wallenberg för att kunna starta en dylik försäljning, då den kräver ett minimum av kapital och lagret bekvämt kan rymmas i fickan.

Under den rådande arbetslösheten är det många, som kastat sig in på "lagret-i-fickan-agentens" törnbeströdda levnadsstig, som lämnar ytterst små utsikter till att vinna vare sig socialt anseende eller guld. I finare hus och elegantare kvarter betraktas agenten som en ren ohyra, den där man icke gärna släpper in i våningen. Ringer en fattig sate på hos grosshandlare Pettersson eller generaldirektör Sviskonstjärna för att erbjuda dem sina tjänster i form av kängremmar, kan han vara övertygad om, att dörren genast slås igen, så fort man fått en aning om arten av hans mission. Kommer han in i ett arbetarhem, kan han alltid räkna på att bli behandlad som människa, även om det ej kan bli affär utav. Hans mest givande jaktmarker är dock de enklare ölkaféerna, där han alltid blir av med ett och annat par, eller också får sig en kopp kaffe eller en dricka.

Kängsnören är nog den populäraste artikeln, men det finns också ett flertal andra handelsvaror, som utbjudas på samma sätt: kragknappar, aluminiumkastruller, kaffe, gipsarbeten, choklad och konfekt, hårvatten, tvålar, rakhyvlar etc. Sitter man en halv timme på ett kafé i huvudstaden, kan man nära nog vara säker på, att tilltalas av åtminstone tre personer, som offerera de mest skilda varor (dem man i allmänhet ej är i behov av, även om man händelsevis skulle vara vid kassa.)

Dessa agenter rekryteras i allmänhet från den kroppsarbetande klassen. Men även andra yrkesgrenar äro representerade: det finns en hel del arbetslösa skådespelare, kontorister, ingenjörer etc., som av nöden tvingats att slänga all stolthet över bord och bjuda ut sitt lager från dörr till dörr. Att arbetare måste ägna sig åt sådan föraktad och föga lönande verksamhet är ju ej så underbart, men som typiska tidstecken, speciellt karaktäristiska för den nuvarande situationen, kunna anföras följande fall:

En skådespelare, icke alldeles obekant revyartist från landsorten, har — då han ej kunat erhålla engagement i huvudstaden — tillgripit utvägen att sälja s. k. sjöskadat kaffe. Affären går inte alltför glänsande, och när han någon gång lyckas pracka på en husmor något kilo, så beror detta förnämligast på hans glada sätt och fördelaktiga utseende.

Ett annat fall: En från Tekniska högskolan utexaminerad ingenjör (enligt uppgift en synnerligen framstående kemist) har som sista resurs tillgripit försäljning av rakhyvlar. Han besöker mest banker och kontor, och han har sannerligen ej för fett.

Exempel, som dessa, skulle kunna anföras i det oändliga.

Denna storstadens gårdfarihandel, som blott är en detalj av samhällets ekonomiska liv, är dock ett utmärkt exempel på produktionens desorganisation. Här ser man stora starka karlar, vana att hantera hammare och slägga, i ömklig ton utbjuda kragknappar, där en vetenskapsman och ingenjör anstränga hela sin energi och intelligens för att övertyga en spekulant om nödvändigheten att köpa en rakhyvel etc. Hur många tusen förgäves tagna steg, hur mycket bortslösad tid representerar ej denna verksamhet, som dock från nationalekonomisk synpunkt är fullständigt improduktiv och sålunda onyttig.

Samhället anser sig ej ha råd att i dessa tider bereda sina medborgare rätten att arbeta och därmed bereda dem en människovärdig existens — men man låter i stället hundraden och tusenden bortslösa sin energi på det absolut onyttiga.

Denna ekonomiska ordning tangerar — för att begagna Thyréns bevingade ord — gränsen till det sublima.

Ångersjö.

Den skamlösa lönereduceringspolitik som våra trävarubolag tillämpar, har till och med blivit arrendatorerna för stark. Dessa vägra att taga timmerkörning i skogarna. Och där arbetet igångsatts, har det ånyo avstannat. Det liksom ligger i luften, att man väntar någon åtgärd från de olika organisationernas sida. En aktion från dessa har aldrig haft större förutsättningar att få allmän och enig tillslutning än just nu. Man väntar blott på en paroll.

Skogsarbetarna börja även vakna på allvar, och agitationen härför skötes av bolagens bulvaner och hejdukar, som gå på i blind iver att tjäna sina herrar.

Närmaste anledningen till att arbetet helt avstannat är den hutlösa behandlingen av körarna. Dessa ha ålagts att sortera timret på avlastningsplatsen efter dimensionerna samt att märka dem med olika skogsmärken, allt utan extra ersättning och utanför kontraktsbestämmelserna. Då några körare vägrade eller uraktlät detta, blevo de uppsagda, med påföljd, att även de övriga upphörde att köra. Sedan dess har arbetet registerförts för både huggning och körning. Så står saken i dag. Striden kommer under hand att omfatta alla arbetsplatserna, såvida ej bolagen uppge sin halstarrighet. Ännu står det och väger.

Vidare meddelande skall lämnas längre fram.

L. H. K.

FRÅN SVENSKA BYGDER

Hallstavik.

Här råder det arbetslöshet i stor utsträckning, trots att Holmens pappersbruk går för full drift. Vi ha här, som på andra ställen, ett par nödhjälpsarbeten, som ledes av Södra Sverges statsarbeten, men det är inte alla, som få arbeta där. Kommunen har skyldighet att låta 270 man arbeta en tid, så får de sedan semester, för att andra arbetslösa skall få tillfälle att njuta av nådegåvorna. Men något arbetslöshetsunderstöd har ej utbetalats ännu. Få se vad kommunen skall ha de 50,000 kr. till, som skulle vara för arbetslöshetens bekämpande?

Nu skall det bli underhandling om nytt avtal här på bruket. Arbetsgivarna bjuder 62 öre mot 1.20 förut. Månne arbetarna ha panna att godkänna och fortsätta arbeta för denna svältavlöning?

L. S. har genom en kommitté satt sig i förbindelse med styrelsen för Pappersindustriarbetareförbundets avdelning, för att få till stånd ett gemensamt möte i och för dryftande av denna viktiga fråga.

Vår organisation arbetar under tryckta omständigheter, men vi försöka att få våra idéer och principer förstådda och vi lyckas nog så småningom att få in nya medlemmar.

För tidningen Arbetaren har L. S. valt en kommitté, för att anskaffa prenumeranter, och på vårt sista möte beslutades, att taga hem 20 exemplar av Arbetaren varje lördag och sälja i samhället. Tidningen säljes annars om dagarna i tidningskiosken vid porten. Vidare beslutades, att de medlemmar, som prenumerera på tidningen Arbetaren erhålla 3 kr. till hjälp i kvartalet.

Vi få hit kamrat Martin Höglund från Gävle, som håller föredrag den 28 dennes i Folkets hus, och uppmana härmed alla medlemmar att närvara.

Sist några ord om "herrarna Roding". När kommittén uppmanade eder att komma till L. S.-möte och förklara eder, angående arbetet ni tog på entreprenad, så svarade ni som följande: "Dra åt helvete med er och er organisation och hela S. A. C. förresten, för man får bara gå på luffen, när man står i den förbannade organisationen". Det är motiv nog att stryka eder ur S. A. C. Ha dessa herrar i tankarna var de än resa.

2076.

Fagersta—Västanfors.

De arbetslösas förening har nu avhållit årsmöte, då bl. a. styrelse valdes. Den består nu av K. Bergkvist, ordf., E. G. Norgren, kassör. övriga ledamöter: G. K. Melin, E. Bergman, Hj. Andersson, F. Granberg och W. Sundstedt. Suppleanter äro A. Östling, E. Ekman, A. Andersson, H. Nordström, Ö. Pettersson, G. Aspengren samt E. Adamsson.

Vidare föredrogs å mötet rapport från kommittén som fört de arbetslösas talan vid de sammanträden, som varit sammankallade för dryftande av spörsmålet: Centralisering av den frivilliga hjälpverksamheten. Av rapporten framgick, att fördelningen av dessa medel i fortsättningen kommer att ske genom de arbetslösas förenings styrelse. Till den avgående styrelsen uttalade mötet ett tack för det stora och maktpåliggande arbete den utfört under den tid den innehaft sitt uppdrag. Ur den årsberättelse styrelsen avlämnade framgår, att under den tid föreningen arbetat 24 nov. 1920— 31 dec. 1921, på frivillighetens väg genom konserter, aftonunderhållningar och biograf föreställningar samt från idrottsföreningarna hopbragts en summa av kr. 5,476: 32, genom bidragslistor och gåvor från olika givare kr. 3,830: 99, summa kr. 9,307: 31. In natura har insamlats olika varor till en vikt av 13,391 kg. Föreningens administrationsomkostnader har under föreningens arbetsår belöpt sig till 342: 63 Styrelsen tillerkändes full ansvarsfrihet.

Vid årsmötet upptogs inkvarteringsfrågan vid arbetet på Virsbovägen som bedrives som nödhjälpsarbete med Södra Sverges statsarbeten, som entreprenör. Då arbetet ifråga skulle igångsättas, hade arbetsledningen underlåtit ordna inkvarteringsfrågan. En kommitté på tre personer valdes för att få denna sak ordnad, vilket enligt uppgifter från en kommitténs medlemmar, lyckats ordna saken till arbetarnas belåtenhet..

Styrelsen hade sitt första sammanträde för året tisdagen den 17 jan. vid vilket rapporterades, att bruksledningen gratis ställt expeditionslokal till föreningens förfogande i Ångköket, lilla salen, och bliva expeditionstiderna onsdagar och fredagar kl. 6—7 e. m. De arbetslösa, som önska få sina barn bespisade i privathem, torde anmäla sig till styrelsen på ovannämnda tider; även de som önska erhålla annan hjälp böra hänvända sig till expeditionen.

Den nu avgående styrelsen vill härmed framföra ett tack till samtliga givare, och till alla som under det gångna året varit den behjälplig i arbetet. Särskilt vill styrelsen framföra ett tack till expeditör K. Persson för den gångna tiden då expeditionen varit förlagd hos honom. Det är nu att hoppas, att det började årets arbete skall bedrivas lika energiskt som under det nu tilländalupna, till gagn och fromma för alla platsens fattiga arbetslösa.

E—h.

Lerdala.

Arbetslösheten här, som på andra platser i vårt lilla vidunderliga Sverige, börjar att gripa omkring sig. Och även här har den obligatoriska makadamslagningen börjat. Men jag tror icke, att den florerar under så vidriga förhållanden som här på platsen. Efter mycket parlamenterande, har man lyckats få myndigheterna att igångsätta detta arbete. Men prissättningen på arbetet har icke blivit just lysande. Det betyder väl mindre vad de ha betalt, bara de ha arbete, tänker väl dessa kommunens toppfigurer. Arbetspriserna här äro fastställda till kr. 3.60 pr kbm. färdigslagen makadam. Men observera, att man måste först uppskära en del sten innan man kan slå den. Och detta ingår i samma villkor. Efter ett strängt arbete, har man lyckats komma upp till en förtjänst av kr. 1.80 per dag.

Med anledning av här berörda förhållande, utlyste de arbetslösa ett möte den 14 dennes, dit även kommunalnämnden inbjudits. Men lyste med sin frånvaro. De hade en sjuk sak, som de inte kunde försvara. En kommitté uppvaktade den 16 dennes kommunalnämndens ordförande med en skrivelse, angående från de arbetslösa, dito arbetsvillkor. Men svaret blev: "Jag skall väl visa det för ledamöterna. Men för övrigt är ju nödhjälpsarbetet igångsatt bara för att de arbetslösa skall förtjäna så pass, att de kunna livnära sig."

Tror herrarna i kommunalnämnden att en familj om 4 personer kan livnära sig på en sådan förtjänst? var så vänliga och pröva på! Då det framhölls att det behövdes något mer än till mat, t. ex. hyra, lyse, bränsle, kläder, så blev svaret: "Det får man inte beräkna, för det finns ingen som kan vräka någon, om den inte kan betala —ran". Då menar man väl också, att de arbetslösa inget lyse behöver, ej heller någon värme? Och maten, om det blir någon, kan den förtäras rå och utan tillagning? Och kläder, det är ju överflödsartikel för en arbetslös.

De, som varit anställda vid detta arbete, ha nu blivit nödsakade bli hemma från detta, på grund av att förtjänsten ej räckt till mat. Det är väl bättre att duka under av svält i sina hem, än att gå som djur på arbetsplatsen. En del ha för att ej helt duka under av svält, fått gå och tigga sina matbitar. Men då får man höra från vissa håll, till och med från en riksdagsman, som skall kallas liberal, att det är bara demonstrationer! Är det liberalism? Men man får säga med ordpsråket: Man kan inte fordra mer än oxkött av oxar. Och av bödlar intet annat än grymheter.

En av de arbetslösa.

Kalmar.

Härmed några rader om hur "Skogssällskapet,,. eller som det numera heter, Södra Sveriges statsarbeten, bedrives här på platsen. I spetsen för densamma står en ingenjör Schöller. Och har denne värde herre fått i sitt stora, men tomma huvud, att han ensam är den som för närvarande har makt att dirigera och bestämma över hela Kalmar arbetarkår. Personen ifråga är ingenjör för stadens gatu- och planeringsarbeten, men har vid sidan av denna sysselsättning åtagit sig även nämnda arbetsledarebefattning. Men som Skogssällskapet icke här har några gatuarbeten, utan i stället sten-, muddrings-, pålnings-, murnings- och cementarbeten, vilka arbeten nämnda herre icke det ringaste begriper (vilket han själv också erkänt) så blir hans "ledning" därefter. Som framgår av de ackordspriser han behagar åsätta arbetena och med vilka priser man i en hel del fall icke skulle nå upp till en krona pr dag, med den allra högsta arbetsintensitet. Så har han t. ex. bjudit fyra kr. och 50 öre pr löpmeter för kalkstensmur, lagd i kalkbruk till 1 1/2 m. höjd, samt med dithörande bakmur i vanlig betonggjutning intill 2 1/2 m. höjd samt 40—60 cm. bredd. Härav förstår man, vilken kompetens han besitter. Likaså har han prissatt pålning med tre kr. st. för 6—7 m. längd. Ett lag på 7 man slog ned högst 5 st. pr dag. Alla övriga ackord äro i samma stil. Man förstår hur förtjänsten kan bli. Om man därtill lägger hans brutala uppträdande, när man anmärker att på sådana priser kan ingen förtjäna mer än en kr. pr dag. Då svaras: "Det *ska* gå! Och sno nu bara på, för ni får icke ett öre mer än ni tjänar med dessa priser". Även tycks den värde herrn tagit till sin uppgift, att fara med lögner och overhäftigt prat, samt jaga arbetare och vräka ur sig en massa otidligheter. Allt detta har gjort, att han bara väcker löje var han går fram.

Och den som icke förtjänar på denne värde arbetsledare, trots hans löjliga ackordspriser, är Södra Sverges statsarbeten. Detta kan bevisas med ett exempel. När betonggjutningen skulle börja, befalldes det, att taga fem kärror oharpad grus till 3 säckar cement. Detta skulle utgjort, om grusen varit harpad 1—2 bruk till en barmur mot jorden, i stället för att man till en vanlig grundmur till en tegelbyggnad med den belastning där blir, användes 1—5—7 bruk. Men detta är ju bara bagateller, jämfört med de förluster, som blir en följd av det sätt varpå arbetet ledes och fördelas.

Så en annan sak. På vilket sätt räknas ackorden ut? Det har hänt flera gånger, att en man arbetat i ett lag på ackord, men stått antecknad i ett annat lag och därifrån fått sin avlöning. Ja det kan nu för denna gång vara nog sagt om denna person. Frågan har behandlats på fackliga centralorganisationens möte den 11 d:s, och har det där fattade beslutet avsänts till arbetsutskottet för Södra Sverges statsarbeten. Det blir väl tillfälle att återkomma.

Nästa man! Det är en underhuggare, som Kalmar stad består sig med. Jag tror visst han kallas arbetsfogde (ett mycket träffande namn). Denne fogde uppträder precis på samma sätt som fogdarna gjorde under Kristian Tyranns tid, och då förstår man att ingenting övrigt är att önska, vad det gäller råhet och brutalitet mot arbetarna, som sortera under denne herre. Men han kanske tarvar sitt eget kapitel, och får därför anstå till en annan gång.

Sist en fråga till eder, arbetslösa och nödhjälpsarbetare i Kalmar. Borde icke ni göra med dessa herrar som nödhjälpsarbetarna i Malmö gjorde med K. Ring? Borde vi icke lyfta dem upp på täget, och se till att de försvinna dit, varifrån de äro komna?

Nemesis.

*

Kalmar fackliga centralorganisation hade möte den 11 januari för att behandla den rådande situationen på arbetsmarknaden. Inledaren redogjorde för nödläget och det hänsynslösa utnyttjande av detta, som arbetsgivarna göra sig skyldiga till.

Under diskussionen yttrade sig även ett par av arbetarrepresentanterna i stadsfullmäktige. Det uttalades bl. a., att arbetarna måste ställa sig stödjande bakom de av regeringen föreslagna åtgärderna till arbetslöshetens och nödens lindrande, eventuellt, om så påfordras, genom direkt aktion ute i landet.

Mötet präglades av god stämning och enig vilja att kämpa för en människovärdig existens. Det torde vara skäl att organisationerna på alla platser i landet sammansluta sig till fackliga samorganisationer. Blott om *alla* arbetare stå eniga och som en man mot arbetsgivaredömet kan något uträttas.

H. L.

Hälleforsnäs.

Att börja med, får jag hälsa tidningen Arbetaren välkommen, som en kärkommen kämpe i våra led, i kampen mot våra förtryckare.

För att allmänheten skall få kännedom om förhållandena i Lilla Mellösa socken, samt A.-B. Järnförädling, tillåter jag mig relatera följande.

Vi gå tillbaka till början av år 1920, då Hälleforsnäs bruk blev köpt av ett bolag från Västerås, vilket ståtar med det klingande namnet A.-B. Järnförädling. Dittills var det gott och väl, ty ortens befolkning erhöllo arbete inom såväl gjuteriet som å verkstaden. Sedan vidtogs en större omändring av gjuteriet och verkstadskomplexet. En mängd byggnadsarbetare fingo anställning och arbetare intogos varje dag, och det tycktes som om Hälleforsnäs skulle blomstra till ett idylliskt välmående samhälle. Men man bedrog sig! När arbetet fortgått en tid, kom man till insikt om, att bolagsledningen arbetade efter principen "lova runt och hålla tunt". Strax efter nyår i fjol fingo arbetarna sina hyror höjda, upp till över 100 proc. mot förutvarande hyra. En lägenhet på 1 rum och kök, vatten- och avloppsledning saknas, elektriskt ljus finnes, kostar pr år 338 kr. Detta mitt på landet. I mars månad i fjol började byggnadsarbetet bli färdigt, och i samband härmed började arbetslösheten. En del erhöllo visserligen annat arbete, men många fingo redan då göra bekantskap med arbetslösheten. Ett par månader senare började depressionen göra sig kännbar. I början av april meddelade bolagsledningen arbetarna följande: Om arbetet skall fortgå, så se vi oss nödsakade att reducera såväl tim- som ackordslöner med 30 proc. Förtjänsten var då på ackord i medeltal 17 kr. pr dag. Timpenningen kr. 1.36. Förhandlingarna resulterade i 10 proc. reducering på ackordsarbete, men ej någon reducering på timpenningen. Arbetet fortgick. Den 5 juni uppvaktades arbetarna med en ny "gratifikation", vilken löd på 20 proc. reducering på tim- och ackordslöner. Samtidigt meddelades också: Ni ha att antaga 20 proc. reducering, annars slå vi igen verkstaden.

17

Samuel Sökaren

många andra, som inte blivit hjälpta, några jag känner, sir, som behöva det långt bättre än jag och även ha förtjänat det bättre.

— Mig förefaller det, min gosse, som om detta är att vara alltför sträng mot sig själv — och mot mig. Jag kan inte lindra all nöd i världen. Jag hjälper på närmaste håll, så långt min förmåga sträcker sig, mera kan jag inte göra. Dig måste jag hjälpa. Och inser du inte, att jag önskar behålla dig i min närhet, så att jag kan vaka över din välfärd? Och kanske — vem vet? — kan du hjälpa mig. Skörden är riklig, som du hör, och arbetarna äro få. Det finns många sätt, varpå du kunde vara till tjänst i min kyrka.

— Åh, sir, sade Samuel, överväldigad av tacksamhet, om ni vill ha det på det sättet...

— Jag vill ha det på det sättet, alldeles säkert, sade doktor Vince. Du har skådat ett nytt ljus, du vill leva ett nytt liv. Stanna här och lev det i Lockmanville; det finns ingen plats i världen, där det kunde bättre behövas.

Under hela tiden hade den lilla flickan suttit tyst och hört på samtalet. Nu steg hon upp, gick fram till Samuel och lade sin hand i hans.

— Ack, var snäll och stanna! sade hon.

— Nåväl, jag stannar, sade Samuel.

Så började de avhandla framtiden och vad doktor Vince kunde göra för honom. Den goda doktorn var inom sig mera bekymrad för den saken, än han ville låta Samuel förstå.

— Jag ska' fråga mister Wygant, sade han, kanske har han en plats åt dig på någon av sina fabriker.

— Mr Wygant? sade Samuel, Menar ni miss Gladys' far?

— Ja, sade doktorn. Känner du miss Gladys?

— Jag har träffat henne ett par gånger.

— De tillhöra min församling, omtalade doktorn.

Samuel ryckte till.

— Huru! utropade han. Då måste ni... måste ni vara kyrkoherde i Sankt Matteus.

— Ja, svarade doktorn. Visste du inte det?

— Gossen kände sig nästan slagen med bävan. Han hade sett det stora templet av röd granit uppe på höjden, en långt härligare byggnad än han någonsin drömt om.

— Har du aldrig bevistat gudstjänsten där? frågade doktorn.

— Jag har varit i missionskyrkan en gång, sade Samuel och menade därmed det lilla kapellet i stadens fattiggkvarter. En vän till mig besöker den — Sophie Stedman. Hon arbetar i mister Wygants bomullsfabrik.

— Det skulle glädja mig, om du kommer i kyrkan, sade doktorn.

— Det skulle jag mycket gärna vilja, svarade ynglingen. Jag visste inte riktigt säkert, om jag fick det.

— Det gör mig ont, om du fått det intrycket, sade doktor Vince. Kyrkan öppnar sin famn för alla.

— Det var så, sade Samuel ursäktande, att jag visste, att alla rika besöka Sankt Matteus...

— Kyrkan tillhör icke de rika, avbröt doktorn med högtidligt allvar; kyrkan tillhör Herren.

Alltså gick Samuel, uppfylld av tacksamhet och lycka, hädanefter i S:t Matteus; och oupphörligt uppsteg djupt i hans skäl en röst och viskade, att det även var miss Gladys' kyrka! Och han ville återse sin gudomlighet!

SEXTONDE KAPITLET.

Samuel blir en kyrkans tjänare.

Djupt upprörd återvände Samuel till Stedmans för att berätta dem sin stora lycka. Familjen satt i en krets omkring honom och hörde på med storögd förvåning. Det var ändå en underbar sak att i huset ha en person som Samuel, som råkade ut för så många äventyr!

Men ynglingen märkte, att saken icke syntes göra så djupt intryck på Sophie som han hade väntat. Hon satt och stödde huvudet mot händerna. Och då de andra hade lämnat rummet, sade hon:

— Ack, Samuel, jag känner mig så dålig i dag! Jag vet inte hur jag ska' kunna hålla ut.

— Sophie, sade han ivrigt, det var en av de första saker jag tänkte på — nu kan jag kanske göra något för dig!

— På vad sätt då?

— Jag kan be doktor Vince hjälpa dig att få något lämpligare arbete.

— Sa' han, att han ville det? frågade flickan.

— Nej, men han är så snäll mot alla. Och alla rika gå i hans kyrka, som du vet. Han ville, att jag ska' hjälpa honom; det vill säga, att jag ska' ta reda på så'na där saker för honom att uträtta.

Samuel uttömde sig i lovord över den snälla och vänliga prästen och försökte intressera Sophie med målningar av den nya värld, som nu skulle öppnas för henne.

— Jag ska' besöka honom i morgon igen, sade han. Då ska' du få se!

— Samuel, meddelade doktorn, då ynglingen infann sig morgonen därpå, jag har hittat på någonting åt dig.

Samuels hjärta hoppade av glädje. Förhållandet var, att kyrkvaktaren i S:t Matteus började bli gammal. Man ville icke ta någon annan i hans ställe, men han måste ha hjälp. Lönen skulle icke bli stor, men Samuel skulle få tillfälle att verka i kyrkan och vistas i sin välgörares närhet. Tacksamhetens tårar stego upp i hans ögon, då han fick denna värdefulla nyhet.

— Jag får då se miss Gladys så mycket oftare! viskade ivrigt rösten i hans inre.

Dagen därpå, som var söndag, började Samuel sin tjänstgöring i kyrkan. Miss Wygant var där. strålande vacker i sin vårdräkt, men på samma gång med en anstrykning av stelhet, som väl passade till sabbaten. Hon såg icke sin beundrare förrän efter gudstjänsten, då de stötte på varandra.

— Nej se — Samuel! Är ni här? utbrast hon.

— Ja, miss Gladys, sade han. Jag har blivit biträdande kyrkvaktare här.

Miss Wygant stod en stund och talade med Samuel, som passade på att lägga ett gott ord för Sophie Stedman. Han berättade hennes historia. Då han kom till slutet, fick han en plötslig ingivelse och talade om hur Sophie hade tagit emot sina julklappar ur miss Gladys' händer och hur hon hade förvarat hennes porträtt i sitt rum.

Miss Wygant blev naturligtvis rörd.

— Jag ska' se till vad jag kan göra för henne, sade hon. Vad har ni att föreslå?

— Jag har tänkt, sade han djärvt, att det kanske kunde finna någon plats åt henne hemma hos er. Det skulle göra henne så lycklig.

— Jag ska' se till, sade hon. Vill ni föra henne till mig i morgon, Samuel?

— Ja, det vill jag, sade han.

Följden blev, att arbetarna blevo tvungade att gå i strejk, men efter 5 veckor antog arbetarna den begärda reduceringen. En kommitté, som uppvaktat bolagsledningen för att efterhöra om ej semesterpengarna skulle utbetalas, fick till svar: "Semester kan ni väl få, men det är ej tider att bråka i nu". Och så har visst den saken fått förfalla.

Den 25 sept. kom nytt meddelande om reducering, 10 proc., varav 3 proc. skulle tagas 1 okt., 3 proc. 1 nov., samt 4 proc. i januari, och ställdes i utsikt att permitterade skulle i någon mån erhålla arbete. Bolaget låg nämligen i underhandling om stora beställningar, så att arbetet skulle nog räcka till jul, men skulle det vila tills man fått klart med beställningen.

På gemensamt möte beslöts att antaga bolagets gjorda erbjudande, ej minst med tanke på, att de permitterade skulle beredas arbete.

Samtidigt kan meddelas, att från april till september, en del permitteringar ägt rum, under motivering: "Det finns ej något arbete".

I början av oktober meddelade bolaget genom anslag, att arbetet skulle återupptagas. Ett 15-tal hade uttoglömts. I stället för att intaga permitterade, permitterades emellertid ytterligare. De som hade arbete tågade glada till sitt knog, lämnande kamraterna åt sitt öde. Så har arbetet fortgått till jul med ett 70-tal man.

Dagarna före jul uppkallades en styrelsemedlem från varje organisation till bolagets direktör, samt fick följande meddelande: "Ni ha att emotse en kraftig reducering i januari, men jag har ej erhållit något direktiv från Verkstadsföreningen. Samtidigt uppsatte bolaget följande anslag: "Från och med den 22 dec. upphör allt arbete. När arbetet kommer att upptagas i vidare utsträckning, kommer detta att meddelas".

Något nytt meddelande har i skrivande stund ej kommit arbetarna tillhanda. Och följaktligen äro så gott som alla arbetare vid A.-B. Järnförädling arbetslösa. Några gifta arbetare ha av bolaget erhållit famnvedshuggning på ackord, vilket är kr. 1,50 pr kubikmeter. Det kan bli en dagsinkomst av mellan 5 à 6 kr. En ganska fin förtjänst i dessa bistra tider, eller vad tycks?

Även här, som på andra platser, har bolaget sina "hejdukar", vilka nästan dagligen gå på jakt efter spritböcker, på anmodan av bolagets högsta tjänstemän. Till lördagen den 14 jan. hade han hos arbetarna lyckats samla en respektabel samling spritböcker, och ett krypdjur bland arbetarna, startade med häst och släde samt 2 stora koffertar, den nästan 2 mil långa vägen till Malmköpings spritbolag, för att hämta det på samtliga böcker sedvanliga Brattkvantumet. Att gå bolagsledningen så tillhanda är också ett sätt att dokumentera sig som framåtsträvande socialist.

Tierp.

Tierps köping är belägen mitt emellan Uppsala och Gävle. Köpingen med sina cirka 1,500 innevånare, fick sina köpingsrättigheter den 1 jan. 1920. Av industri finnes tre fabriker, som tillverka åkerbruksredskap. Gjuteri, borstfabrik, snickerifabrik, finnes även.

På grund av köpingens avskilda läge från städerna och kusten, har den blivit liksom affärscentrum för den kringliggande orten. Bland andra affärsföretag finnes ett 50-tal handelsbodar, förutom kaféer, apotek och 3 bankinrättningar.

Som ej Tierp undgått depressionen, råder även här ganska stor arbetslöshet, helst som de flesta, som stå i arbete äro rekryterade från kringliggande kommuner. Arbetsgivarna tager ej heller den minsta hänsyn till arbetarnas familjeförhållanden, utan i många fall få ungkarlar gå kvar på arbetsplatsen medan arbetare med många barn bliva utestängda. Något understöd utbetalas inte, med motivering från myndigheterna, att familjer med många barn skola få mer i understöd än de kunna förtjäna i arbetet! För att lindra arbetslösheten, var man betänkt, att igångsätta nödhjälpsarbeten, och en kommitté tillsattes för saken. Man skulle bygga ny infartsväg till köpingen, och det illa berktade Skogssällskapet skulle sköta arbetet. Men på kommittéfullmäktiges sammanträde före jul, föll förslaget med en rösts majoritet, och vi blevo befriade från Sällskapet ifråga.

Detta gick borgarna djupt till sinnes, så efter detta beslut gör nog dessa ej mycket för att få några arbeten igång.

Av organisationer har vi avdelningar ur Järn- och metall, gjutare-, träarbetareförbunden samt en L. S., vilken bildades år 1920 på initiativ av Untra L. S.

Tierps L. S. har fört två strider under sin tillvaro. Den första strax efter starten, som slutade med fullständig seger för L. S. Den andra stora konflikten mellan Stora Koparberg och flikten mellan Stora Kopparberg och nederlag.

En centralorganisation är även bildad här i Tierp, vilken hade en stor mission att fylla. Denna organisation har gjort stora ansträngningar för att sammankalla Tierps organiserade arbetare, men alltid ha de flesta lyst med sin frånvaro. Är det av bristande intresse eller är det av högfärd ni ej vill räknas för arbetare? Om de aktiva medlemmarna skulle lyckas skapa någon förbättring, så vore säkert alla kvicka att hugga för sig. Att inte skogsarbetarna av vilka en stor del har miltals ifrån köpingen, ej kan infinna sig, så ofta på vintertid, är förlåtligt, men ni, som bor på knutarna, borde närvara vid mötena lite mer mangrant! Med litet mera intresse för vår organisation kunde vi uträtta mycket till det bättre. Vakna upp och anslut er till vår organisation och läs vår tidningen Arbetaren!

Lösnummer finnes att köpa i pappershandeln.

Jibe.

barn, intill ett antal av 4. De andra få försöka leva ändå!

Nu tycker visst kommittérade, att detta var alldeles för mycket, ty det beslutades, att nedsätta daglönen med 50 öre. Det skedde, ehuru i kommunalfullmäktige finnes 3 s. k. arbetarrepresentanter, mot två borgerliga.

Dock får jag åt en av dessa lämna det erkännandet, att han alltid gått i breschen för vår sak.

Här finnes också en L. S., fast den för en tynande tillvaro. Arbetarna synes fortfarande vara oförstående för organisationstanken, trots alla förföljelser. Försök att rycka upp er, kamrater, och betänk den makt ni äger i en enig sammanslutning. Vi skall då gå ljusare tider till mötes.

A. H.

Lilla Mellösa.

I Lilla Mellösa tillsattes arbetslöshetskommittén först i sistlidna september månad, vilket kan anses orimligt, då en del gått utan arbete sedan fjolårets början. Det har även gjorts påtryckning för att få nödhjälpsarbeten i gång, men höga vederbörande ha från början varit emot att få sådana till stånd. En kommitté av arbetslösa uppvaktade landshövding Reuterskiöld, för att med hans bistånd få vägstyrelsen att igångsätta vägarbeten. Och han lovade att göra vad på honom ankom. I december blev vägstyrelsen meddelad, att länsstyrelsen behandlat kostnadsförslaget, men det befanns att ett förslag blivit behandlat! Det tycks, som om det till varje pris som helst, skall förhalas med nödhjälpsarbetens igångsättande i Lilla Mellösa. I mitten av november startade kommunen sin generösa understödsutdelning, vilken utgår efter följande bestämmelser, allt pr vecka räknat:

Gift arbetare erhåller 4 kr., hustru 2 kr., samt 1 kr. för varje barn. Ungkarl erhåller 2 kr. och om han bor hemma hos sina föräldrar inträffar det, att han ej erhåller något alls. 2 kr pr vecka utgör 28 öre om dagen. När man efter nästan ett års arbetslöshet blir tilldelad ett sådant understöd då kan man allt känna sig lagom nöjd med nuvarande samhällsförhållanden. Meningen var från början, att ungkarl skulle få lika med gift, men så blev det misstag hos protokollföraren, som i protokollet infört 2 kr. i stället för 4. Man kan förstå, att något gott från dessa herrar ledamöter ha vi ej att vänta. Kommitténs motivering för att understödet ej kan bli större är blott denna: ingen vet hur stort statsanslag Lilla Mellösa kommun skall få. Men kommunen lär ha god ekonomi.

Arbetslösas förening är även bildad, vilken vid flera tillfällen vädjat till allmänheten om frivilliga bidrag, som också i ganska stor utsträckning lämnats. Bidrag har influtit såväl i varor som kontanta medel. Till jul ägde utdelning rum av rågmjöl, vetemjöl, ärter, potatis samt kontanter. Det var kärkommet.

Arbetslösas förening framför genom tidningen Arbetaren, ett hjärtligt tack till samtliga givare av ovanstående.

Till sist en maning till ortens samtliga organiserade arbetare, låt oss i samhörighetens och klassolidaritetens tecken göra gemensam front mot arbetsköparedömet.

Stopp.

Österfärnebo.

Den 15 jan. avhöllo de arbetslösa möte, varvid bildades De arbetslösas förening. Möten ha även hållits förut, fast ingen förening blivit bildad. Men efter vad det ser ut, bli de kommunala myndigheterna allt fräckare, så att till slut ansågs en sammanslutning nödvändig. Till styrelse i föreningen utsågs: A. Nord, ordf., E. Ahlström, kassör, A. Hellström, sekr., E. Vestin, vice ordf., och E. Fäldt, vice sekr.

Här har nu pågått nödhjälpsarbeten sedan oktober månad, fast dock i så liten omfattning, att endast cirka hälften av de arbetslösa kunnat beredas arbete. Våra styrpinnar tro visst, att de andra kan leva av luft.

Understödsfrågan har även varit uppe, men förfuskats. Det ser ut, som om våra bondpatroner i fullmäktige aldrig få ögonen öppna för den nöd som råder. Dock få vi väl ej förundra oss över, om våra motståndare ej unna oss att leva. Men när de som skola kallas arbetarrepresentanter också försöka pressa oss till det yttersta, som fallet är med en hel del här, då går det för långt. Men sådant är det politiska narrspelet. Vi få åtminstone lära oss genomskåda humbugen, i dessa svåra tider.

Lönerna vid nödhjälpsarbetena har varit 4 kr. i grundlön pr dag samt 1 kr. för hustru och 25 öre för varje

Det är glädjande skriver Fagersta L. S. att Arbetaren redan vid starten med prenumerationsupplagan kommit ganska långt före en hel del av de övriga Stockholmstidningarna. Vad det gäller Fagersta så tro vi att nu vid månadsskiftet ytterligare en del prenumeranter skall anskaffas. Vid starten hade vi 135 postprenumeranter vilken summa överträffade våra förväntningar på grund av den stora arbetslösheten som här är rådande.

UPPHÄVD BLOCKAD.

Då uppgörelse träffats med arbetsledningen vid Skansen, förklaras den av undertecknad organisation mot nämnda arbetsplats utfärdade blockaden för ny arbetskraft upphävd.

Stockholm den 21/1 1922.

Stockholms Lokala Samorganisation.

MALMÖ.

MEDDELANDE från Malmö L. S.

På grund av en del oegentligheter är förre kassören Edvin Andersson skild från sin befattning och är L. S. adress numera Alex Thörn, Pilgatan 14.

MALMÖ L. S.
Styrelsen.

VANSBRO.

Från Vansbro L. S.

Alla som veta med sig stå i skuld till vår L. S. torde genast sätta sig i förbindelse med korresponderande.

Box 29, VANSBRO.

Från Vansbro L. S.

Å möte sönd. den 15 januari beslöts att, på grund av den stora arbeslösheten och därför att L. S. kassa är renskrapad, vi ej t. v. komma att ta befattning med några som helst bidragslistor. Listor återsändas ej.

Korresp. sekreteraren.

SPETSBERGEN.

Spetsbergenarbetare!

De som står i skuld till S. S. F. torde snarast möjligt ordna sitt mellanhavande på grund av den förestående revisionen.

Spitsbergen S federations arbeidsutvalg.
Box. 37, TROMSÖ.
Guldbrand Grönberg. Knut Eriksson.

SÖDERHAMN.

Uppmaning från Söderhamns L. S.

Nedanstående medlemmar torde omedelbart sätta sig i förbindelse med Söderhams L. S. och klara sina skulder senast den 1 mars 1922.

Medlemmarna n:r:

52781	Gustav Andersson.
44688	Axel Eriksson.
91231	Carl Eriksson.
6071	H. Larsson.
66318	John Högberg.
29657	J. E. Larsson.
41412	Axel Eriksson.
50867	J. E. S. Olsson.
42830	Otto Ludvig Boo.
80134	K. J. Nordkvist.
97538	Arvid Lindgren.
19964	H. Ringström.

Enligt mötesbeslut.

Axel Johansson.
Kassör.
Stora Åsberget,
SÖDERHAMN.

A. Stigert

Sätt dig omedelbart i förbindelse med undertecknad L. S. i o. f. en saks klarande.

Kristianstads L. S.
Adr.: And. Friberg, Lasarettsgat. 2.
KRISTIANSTAD.

Då han därpå kom att se henne i ansiktet, uppfångade han samma genomborrande blick, som förut en gång, och den jagade blodet till hans kinder och framkallade samma egendomliga och förskräckliga känsla som då. Han vände genast igen bort ögonen, och hans knän sviktade, under det han gick utför kyrkgången.

Han stod och såg miss Gladys stiga upp i sin automobil. Därpå skyndade han tillbaka till sakristian.

Doktorn hade just tagit av sig prästskruden och höll på att taga på sig manschetterna.

— Herr doktor, sade Samuel, jag har en sak att tala med er om.

— Vad är det, Samuel?

— Det behövs nog ett par minuter för att tala om den.

— Jag går nu hem för att äta middag ... började pastorn.

— Jag följer med er, om jag får, sade Samuel. Det är verkligen något mycket viktigt.

— Nå, kom med då, sade doktorn, något orolig för samtalet.

— Jag kom att tänka på det mitt i natten, förklarade Samuel, medan de gingo utför gatan. Det höll mig vaken flera timmar. Doktor Vince, jag tycker att vi borde omvända master Albert Lockman!

— Omvända honom, sade kyrkoherden häpen.

— Ja, sir. Han för ett rysligt liv, han är på en mycket dålig väg.

— Ja, Samuel. Det är förskräckligt, jag vet...

— Vi måste arbeta med honom, utbrast Samuel. Han får inte fortsätta på samma vis!

— Olyckligtvis, sade doktor Vince ivrigt, duger det inte för mig att göra något försök i den vägen. Familjen Lockman, ser du, har alltid varit presbyterianer, alltså är Berties själasörjare doktor Handy och inte jag.

— Men gör doktor Handy något för den saken? envisades Samuel.

— Det vet jag verkligen inte, Samuel.

— Ja, men om han inte gör det, så böra vi göra det, doktor Vince. Någonting måste göras.

— Min gosse, sade kyrkoherden, kanske har du inte så lätt att förstå det, men det är en känslosak. Tycker du, att det skulle vara taktfullt av mig att försöka locka en mycket rik medlem från en annan kyrka.

— Men vad har hans rikedom att göra med den saken? frågade ynglingen.

— Olyckligtvis, Samuel, kostar det pengar att bygga kyrkor, och de flesta präster äro beroende av sin lön, förstår du.

Den gode doktorn försökte vända saken i skämt, men Samuel tog den med strängaste allvar.

— Jag hoppas, sade han, att ni inte är beroende av någon sådan människas pengar som master Albert.

— Hm — nej, sade doktorn raskt.

— Var god och förstå mig rätt, fortfor Samuel. Det är inte bara det, att master Albert förstör sitt eget liv. Det är förmodligen hans rättighet om han vill det. Men det är fråga om vad han gör andra. Det gäller hans pengar, doktor Vince. Betänk bara, han har sjuhundratusen dollars om året! Och han har aldrig förtjänt så mycket som en cent av det, och han vet inte vad han ska' göra med pengarna. Ni vet, herr doktor, att det inte är rätt!

— Nej, sade doktorn, det är verkligen mycket orätt. Men vad kan man göra åt den saken?

— Jag vet inte. Jag har inte hunnit tänka närmare på saken, jag har endast börjat komma till insikt om den. Men jag trodde, att om någon som ni, herr doktor, någon han respekterar, kunde framhålla det för honom, så skulle han begagna sina pengar till något gott ändamål. Och vill han inte det, så borde han lämna dem ifrån sig.

Doktorn log.

— Jag är rädd för, Samuel, att han knappt skulle göra det!

— Men doktor, det kan inte fortsätta på samma vis som nu! I själva den här sta'n håller folk på och svälter ihjäl. Och han har sjuhundratusen om året! Kan detta fortgå i längden?

— Nej, jag hoppas att det icke kommer att göra det, min gosse. Det blir bättre en gång. Men det måste lämnas åt evolutionen.

— Evolutionen, sade Samuel häpen. Tror ni på evolutionen? Den talade professor Stewart också om.

— Ja, ser du, sade kyrkoherden förlägen, vad jag menar är, att stora sociala krafter äro i verksamhet — stora omvandlingar äga rum. Men de gå mycket långsamt.

— Men varför gå de långsamt? invände Samuel. Är det inte just där för, att så många människor inte bry sig om någonting?

— Ser du, Samuel... började kyrkoherden.

— Om alla intresserade sig för dem, skulle det ske raskt! avbröt honom Samuel.

De fortsatte en minut under tystnad. Slutligen anmärkte prästen.

— Samuel, du tycks intressera dig mycket för sociala frågor.

— Ja, sir, sade ynglingen. Jag har själv tillhört de fattiga och hungrande, och jag vet hur det känns. Ingen annan kan förstå det, inte ens ni, så godhjärtad ni än är. Ni vet inte vade det vill säga, sir, nej det gör ni inte!

— Kanske inte, min gosse, sade kyrkoherden. Men jag har långt ifrån lugnt samvete, det kan jag försäkra dig. Men allt vad vi ha att göra är att inte vara för otåliga — vi måste lära oss vänta...

— Men herr doktor, ska' folket vänta, tills det svälter ihjäl?

Det var en kinkig fråga, och kanske var det bäst att doktor Vince nu stod vid sitt hus.

— Nu måste jag gå in, Samuel, sade han. Vi få tala om de här frågorna en annan gång.

— Ja, sir, det ska' vi göra, sade Samuel.

......

Doktorn kastade en hastig blick på honom. Men gossens ansikte bar sitt vanliga uttryck av ärlig iver.

SJUTTONDE KAPITLET

På besök hos miss Gladys Wygant.

Samuel gick sin väg, ännu grubblande över den svåra uppgiften. Något måste göras med master Albert, det var säkert. Innan han gick för att äta middag, hade han hunnit tänka ut en annan plan. Han skulle vädja till miss Gladys! Han skulle söka förmå henne att ta itu med den förlorade.

Klockan åtta morgonen därpå begåvo han och Sophie sig hem till miss Wygant för att få tala med henne. De gingo till tjänarnas ingång, men tjänsteflickan, som kom och öppnade, avfärdade dem med den upplysningen, att miss Gladys aldrig steg upp före klockan tio och icke tog emot någon förrän klockan elva.

Alltså gingo de hem igen och kommo tillbaka klockan elva; de visades upp i ett vardagsrum en trappa upp, och där kom miss Gladys emot dem, klädd i en karmosinröd morgonrock.

— Jaså, det här är Sophie! utbrast hon. Åh, du stackars lilla barn!

(Forts.)